

Sborník literárních prací
4. B

(texty z let 2023–2025)

Biskupské gymnázium Brno

***„Vzdělání je to, co nám zůstane, když zapomeneme
všechno, co jsme se naučili ve škole.“ Karel Čapek***

Co zůstává...

Maturitní práce

2052

Když se pan Povondra jednoho dne ráno probudil z nepokojných snů, shledal, že...

Volný slohový útvar (aluze na jistá tři literární díla může být inspirací, fantazii se meze nekladou)

Eliška Řiháčková

Klára Kubíčková

Jan Deiss

Je člověk sám, když osamí? (Vladimír Holan)

Líčení prostoru s fantazií osamělého básníka nebo čtenáře

Barbora Blatná

Marie Indrová

Tereza Korgerová

Tragédie v režii osamělých vlků aneb Kdo vlastně selhává?

Úvaha zabývající se příčinami a důsledky nedávných vražedných útoků

Dominik Zoubek

Adam Ulčák

Texty z literárních soutěží

Marie Indrová: Pauza (2025, 1. místo v literární soutěži Bigy)

Klára Kubíčková: Sběratel (2025, 2. místo v literární soutěži Bigy)

Barbora Blatná: Bar (2025, 2. místo v literární soutěži Bigy)

Eliška Řiháčková: Ach, co bévalo, je zas, Maryšo (2025, 3. místo a Cena publika v literární soutěži Bigy)

Marie Indrová: Básně (2025, 1. místo a Cena publika v literární soutěži Bigy)

Klára Kubíčková: Básně (2025, 2. místo v literární soutěži Bigy)

Barbora Blatná: Básně (2025, 3. místo v literární soutěži Bigy)

Adam Ulčák: Tomáš Garrigue Masaryk coby morální vzor (2024, 4. místo v celostátní literární soutěži Masaryk do škol)

Marie Indrová: Raději jablkem (2024, 1. místo v celostátní literární soutěži Rosteme s knihou, kafkovské téma: V koho nebo v co byste se chtěli proměnit)

Klára Kubíčková: Kamarád (2024, 1. místo v literární soutěži Bigy)

Marie Indrová: Hladinou jezera se stanu (2024, 2. místo a Cena publika v literární soutěži Bigy)

Klára Kubíčková: Kam zmizela dívka s pomerančem? (2023, 1. místo v celostátní literární soutěži církevních škol, téma Dva životy, jedna cesta)

Adéla Kabelková: Každý má dvě tváře (2023, 3. místo v celostátní literární soutěži církevních škol, téma Každý má dvě tváře)

Marie Indrová: Černobílé sny (2023, 1. místo a Cena publika v literární soutěži Bigy)

Klára Kubíčková: Kanárek (2023, 2. místo v literární soutěži Bigy)

Když se pan Povondra jednoho dne ráno probudil z nepokojných snů, shledal, že...*Volný slohový útvar**(aluze na jistá tři literární díla může být inspirací, fantazii se meze nekladou)***Eliška Řiháčková**

Když se pan Povondra jednoho dne ráno probudil z nepokojných snů, shledal, že vedle něj na polštáři leží mrtvá myš. Herdek! zařval a do očí mu vhrkly slzy – tak už jsou pryč. Vyhoupal se na pružině matrace, otevřel okno a s jediným hrdelným vykřiknutím máchl s myší z okna ven na ulici. Sledoval, jak se nožičky jejího bezvládného těla třepotají, zatímco padala patro po patru dolů. Letěl s ní a rychlý proud vzduchu mu způsoboval závrať, pak se spolu rozpláclí o šedé dláždění chodníku. Pan Povondra zabouchl okno a přes předsín odkráčel ke vstupním dveřím svého bytu. Vydechl a kopl do dveří. Jsou pryč. Vyděsil tím kocoura, který doposud spal na botníku. Ty! hekl pan Povondra na zvíře. Ta byla moje! výhružně na něj hleděl, ale kocour se jen zavlnil, otřepal a ladným skokem slezl dolů, zmizel v kuchyni. Pan Povondra otevřel vstupní dveře a vyšel ven do chodby. Schody se mu pod nohama pletly, nejraději by z nich sletěl dolů – jako ta myš. Přistál na bílých kachlích přízemí a vydal se na ulici. Rozvážným krokem postupoval pod své okno, děsil se toho pohledu. Nalezl se tam – skutečně tam leží rozpláclý na zemi. Zvedl se a hodil se do trávy, zahrabal se do hlíny, z klacíků nad sebou utvořil malý kříž. Zemřela poslední myš. Chvilí tam ležel, pak si oprášil ruce od hlíny a zanechal svou myš pod keřem – nikdo ji tu nesměl najít.

... Tak pane Povondro, povídá mu knír, když dorazí do jeho kanceláře, vy prý jste kdysi uchovával jisté ... lživé dokumenty. Ty výstřižky z novin? hlasitě polkne pan Povondra. Ano, ty pomýlené teorie o invazi ..., zadrhne se, jako by se bál to slovo vyslovit, ... velemyši. Máte je ještě? Pan Povondra neguje. Žádné ... velemyši tu nebyly, to snad víte, že ano? Dí knír a pan Povondra si zabručí do hrudníku, než opět pozvedne hlavu. Už je to tu zase. Pane Povondro? vystřelí na něj knír. Ne, nebyly tu, odsouhlasí Povondra poraženě. Já vím, že tu byly, pamatuju si je, probleskne mu hlavou, ale téměř se za to propleskne. Nesmí o nich mluvit, nebo ho zase zavrou. Ne-žádné-velemyši-tu-nikdy-nebyly, procedí skrze zuby. Nikdo si je nepamatuje, nebo o tom alespoň nemluví – o myších se nesmí mluvit, neexistují. Dnes ráno přestala existovat i ta poslední, kterou schovával... zatracený kocour! Tak máte je ještě? Křikl knír. Ne, nemám, spálil jsem je, řekl pan Povondra. Měl je doma pod matrací.

Jakmile pan Povondra zaklapl dveře svého bytu, vrhl se pod postel. Roztřesenýma rukama vytáhl papírovou krabici, odklopil víko a pohlédl na horní fotografii. Byla tam, velemyš. Černá na bílém, usmívala se na něj – jeho myš. Tuhle fotku stihl pořídit ještě před jejich vyhnáním. Přijdou tyhle dokumenty hledat, pomyslel si a se slzami v očích si je jeden po druhém začal cpát do úst. Všechny důkazy o existenci velemyši. Teď zemřou v něm. Jestliže nikdy neexistovaly, pak ani on ne. S žaludkem plným rozmočeného papíru se svalil ke zdi a vzpomínal na myši. Na tu svou myš, která už tak dávno zmizela. Vyhnali ji, vymazali. Vzpomíná a cítí na sobě tíhu hlíny, jak se pomalu noří hloub pod ten keř dole na ulici.

Klára Kubíčková

Když se pan Povondra jednoho dne ráno probudil z nepokojných snů, shledal, že se proměnil v malé, slabé, odpudivé stvoření. V dítě. Pan Povondra děti nesnášel. Nedokázal strpět jejich smích, naivitu, pláč, věčné posmrkávání. Vstal z postele, utřel si nos a pár vteřin na sebe zíral do zrcadla. Je to hnus, pomyslel si, ale to přejde, musím přece do práce, jsem důležitý. Pan Povondra pracoval jako dozorce v nápravném zařízení pro mladistvé. Při pohledu na otrávené výrazy chlapců ztrácel nervy, všichni se ho báli a pro ránu taky nešel daleko. Dnes si musel na uniformě vyhrnout rukávy i nohavice a čepice mu padala do očí. Vypadal směšně, ale bez uniformy přece nemohl odejít z domu.

Zrovna si vařil kávu, když ho spatřila jeho žena a strhl se poprask. „No, ty jsi úplně k sežráním!“ spráskla ruce a začala ho pusinkovat, krmit čokoládovými bonbóny a posadila si ho na klín. „Já musím jít,“ vymanil se z jejího sevření celý zmatený a z domu div nevyběhl. Když zavíral vchodové dveře, měl pocit, že slyší její pláč. Ženský, pomyslel si a zašklebil se.

Do práce chodil každé ráno tou stejnou přelidněnou ulicí. Byl to kus chlapa, nedělalo mu problém prorazit si davem cestu. Dnes do něj ale všichni naráželi, kopali ho a odsunovali stranou. „Koukej, kam šlapeš, kluku!“ utrl se na něj muž v kvádr. Pan Povondra se cítil uboze, opuštěně a především zmateně. Proto si zapomněl koupit lístek, když nastupoval do tramvaje. „Kontrola cestovních dokladů!“ zakřičel mu revizor do ucha. „Cože? Já asi nemám,“ pan Povondra cítil, jak rudne. „Musíte si koupit lístek neboli ticket podle paragrafu čtyři, odstavce a, řádku osmnáct.“ „Cože?“ „Pravidla naší společnosti a služby Jezdíme pro vás, jakožto pro naše uživatele, jsou určená valnou komisní hromadou korporátní společnosti s platností na dobu neurčitou, pokud ovšem státní zástupce v občanském řízení vedeném proti naší společnosti s ručením omezeným nerozhodne jinak, a to na základě paragrafu sedm onoho zákoníku. Revizor tě sleduje, revizor tě miluje.“ Pan Povondra mu se slzami na krajíčku podal tisícikorunu. Nerozuměl ani slovu. Co to jen bylo za řeč?

Když konečně dorazil před budovu zařízení, zapískal na píšťalku jako každé ráno. Chlapci se vypotáceli na dvůr jako obvykle s otrávenými výrazy. Pana Povondru to naštvalo a začal křičet jako každé ráno, ale místo poslušnosti se dočkal smíchu. Co je to za špunta? To si dělá prdel? Není to děcko od Povondry? Takové otázky zněly ze všech stran. A najednou do něj strkali, sebrali mu čepici, podkopli mu nohy. Pan Povondra si rozbil koleno a s pláčem se dal na útěk. Na ulici všem opět překážel, potřeboval se schovat někam, kde není nejmenší.

Pan Povondra seděl na dětském hřišti a plakal. „Chceš si se mnou hrát?“ „Cože?“ „Vypadáš smutně, pojď si hrát.“ „Jako jak?“ zeptal se pan Povondra chlapce před sebou. Nerozuměl slovu hra, už dávno ne. „No, já budu kapitán této lodi,“ kývl chlapec hlavou ke skluzavce, „a ty třeba kormidelník.“ A už ho vzal za ruku a táhl k žebříku. „No, já nevím,“ pan Povondra cítil podivnou úzkost. „Jaká je tvoje oblíbená barva? Moje žlutá.“ „Asi modrá,“ pan Povondra ani nevěděl, kdy se ho na to někdo ptal naposledy. Vylezli spolu nahoru, chlapec postrčil pana Povondru dopředu. „Napnout plachty! Vyplouváme!“ zavelel. Pan Povondra se držel kovové tyče, co mu síly stačily. A najednou s sebou vítr nesl vůni soli, slunce ho pálilo do tváře a loď se ve vlnách kymácela ze strany na stranu. Racci mu nad hlavou skřehotali a pan Povondra se smál.

Vtom se nad oceánem rozezněl otravný, bzučivý zvuk. Telefon. Pan Povondra se pustil tyče, loď se rozplynula a svět zešedivěl. Na displeji telefonu mu svítila zpráva od šéfa, ať se okamžitě dostaví do práce. „Ty už máš svůj mobil?“ divil se chlapec a koukal mu přes rameno. „Jdi ode mě, kluku,“ odstrčil ho pan Povondra, a seskočil z prolézačky na zem. „Už si nebudeme hrát? Ale ještě jsme přece nikam nedopluli,“ volal na něj smutně chlapec. Pan Povondra zavrtěl hlavou nad jeho hloupostí. „Já musím do práce, víš? Jako dospělý.“ „Jé, a to je nějaká nová hra?“ „Tak nějak,“ zamumlal pan Povondra, a nechal dětské hřiště za zády.

Jan Deiss

Když se pan Povondra jednoho dne ráno probudil z nepokojných snů, shledal, že má na svém mozko fonu tři nepřeskočitelné reklamy. Asi něco ze včera, možná zapomněl předplatit neuralink nebo přešel na červenou. Posnídá sušený protein s příchutí vanilky, jak chutná ta opravdová, sice neví, ale tahle mu vyhovuje. Čipem zamkne kostku, seběhne do přeplněného metra a na mozko fonu si pustí nový díl reality show „Máš na to!“ Za tři kredity pošle hlas své favorite; použitím mírného násilí se probouje z vagónu a zapíná „clean air“, nový model s funkcí „pure“, který odfiltruje až 98 procent mikročástic.

S pětiminutovým zpožděním pípne čipem. Jde podruhé za týden pozdě, tak to má za deset kreditů. Ted' už jen rychle do šatny, protáhnout lýtka a může vyběhnout. Při cestě na pás z tlampačů vyslechne dnešní energetický cíl, tedy pět set kilowattů na člověka, to je takový průměr.

Pan Povondra si na svou práci nikdy nestěžoval, koneckonců se u běhání mohl koukat na reality show, dokumenty o vyhynulých druzích nebo na zábavné reklamy. Dokonce měl jako státní zaměstnanec nárok na denní přiděl pitné vody, půllitr na den, a to už nějaký ten kredit dá.

Po dlouhém dni v práci má konečně čas na sebe. Zavře oči, lehne si do postele a zapne mozko fon. Nová aktualizace má rozšířenou paměť a praktickou funkci na třídění vzpomínek. Přehrává si to rande, co měl onehdá, byl docela vtipný, dokonce ji párkrát rozesmál, tak proč se mu už pak neozvala? Jak si prohrábla ty vlasy... a hned potom se napila. Ta mě určitě chtěla!

Listuje vzpomínkami dál, až narazí na tu jednu... a je čas jít spát. V teplém objetí, ruku v ruce usíná a je mu krásně. V bezpečí, bez starostí a zmarů, tak bude i zítra, tak bude už každý další den. A z mozko fonu se mu zdá, jak byli tenkrát na zájezdu v přírodě, jak voněla smůla ze stromů, jak potom šli k ní do kostky. Ten nový software je opravdu něco.

Je člověk sám, když osamí? (Vladimír Holan)
Líčení prostoru s fantazií osamělého básníka nebo čtenáře

Barbora Blatná

Anton si otevřel další plechovku piva, zhluboka vydechl a nechal hořké zlato téct vyschlým hrdlem. Odešel do koupelny, kápl na vanu pivo pro šváby, zamířil zpět do obývacího pokoje a ztěžka usedl na gauč. „Taky už máš nejlepší za sebou, co, kamaráde?“ řekl a poplácal gauč, až se zvedl prach.

Bydlel tu už od dětství, bez maminky však teprve pár let. Vytáhl ze své tabatěrky z Itálie zbytek zlaté virginie, dal si do koutku úst filtr a pomalu motal cigaretu. Neměl kam spěchat. Sebral ze stolu zapalovač s obnaženou slečnou, který mu kdysi daroval drahý přítel, zapálil si a zvolna vyfukoval hedvábný kouř.

„Kdysi jsem psal básně, víš,“ povídal plyšové ovečce, usazené v houpacím křesle v rohu pokoje. Ovečka přikývla. Říká jí to vždycky po pár pivech.

Odjakživa byl proti moderním vymoženostem, a tak na něj místo televizoru kouká jen stará knihovna, plná jeho a mamčiných básní. Na úplně spodních policích leží malinké svetříky, které Anton plete ovečce k narozeninám. Málokdy je však nosí, za vlhkých nocí se jí v nich přehřívá vlna. Ovečka si básně ráda čte. Když si spolu sem a tam nějakou z nich pročítají, zaměřuje se hlavně na jejich zažloutlé stránky a obálky s kruhy od hrnků kávy.

Celý byt má nádech do žluta. Stěny už dávno nejsou obláčkově bílé, koberce musel odstranit kvůli plísní, podlahu kryje holé linoleum a do okna v kuchyni svítí stará pouliční lampa jménem Gerta. Vždy se snaží svůj svět upravit dle Antonových nálad. Když je mu převelice smutno, hrají pro něj mušky za oknem stínové divadlo. V bytě Anton odmítá uklízet. Švábi to nemají rádi a bojí se pak přijít na pivo. Jediné, co se pořád leskne, je kuchyňské okno, aby Gerta viděla dovnitř.

„Kdysi jsem psal básně, víš, a byly krásné, víš.“ Ovečka přikývne. Anton típne cigaretu o stůl, položí plechovku na zem a vyjme z knihovny sbírku s názvem Rozpadání. Psali ji s kamarády na střední škole. Jedna kopie pro něj a dvě pro ně. Sbíрка je zabalena v kůži, nebo spíš v tom, co z ní za ta léta zbylo. Písmo vypadá jako vytřukané na psacím stroji. Přišlo jim to tehdy tuze poetické. Škoda, že ji nikdo nechtěl vydat, prý to ještě není poezie. Ovečka nesouhlasí. Slabiku po slabice čte z vetchých stran básně o lásce a touze milovat. Vůbec se za ta léta nezměnil.

Za chvíli bude svítat a je čas jít spát do špinavých peřin na gauč plný prachu a vzpomínek. Ovečka bude držet noční stráž, bez toho by Anton nemohl usnout. Až se ráno probudí, bude už ovečka dávno spát.

Marie Indrová

V krajině mlhy člověk osaměl. Stal se sám sebou bez náhražek z ostatních lidí. stal se součástíkou z hodin, hosenou do prostoru, kde neměl komu ukazovat čas. A jádro člověka, totiž mnohem masitější než ručička hodin, si našlo cestu skrz samotu.

Když se vydal krajinou s pouze jedním tlukotem srdce, vycítil, že pouze jeho tep hýbe se světem kolem něj. Jakmile došel ke břehu omývanému šedivou vodou, pouze jeho dech určuje pohyb vln. Nádech, výdech, příliv, odliv. Zadrží dech a je ticho, když dech popadne, mocná vlna ho zaplaví až po kotníky. Z vody rozbouřené jeho dechem se vynořil muž, starý, vyhublý, s ostrými lokty, za ruku vedl drobného chlapce. Člověk potkal své strachy. Stáli ve vlnách, šumících neklidně kolem nich, hledíce si do očí. Velký strach z času, z betonu pod kůží, ze samoty v davu lidí, a ten drobnější s upřenějším pohledem, strach z vln, tmy a samoty před usnutím.

Slunce stoupalo a mlha se pomalu zvedala, vzduch se stával hutným, hutnějším než voda. Člověk se do ní ponořil. Trochu se mu ulevilo, jak plynul s proudy vody. Cítil sice, že jeho strachy jsou stále s ním, ovšem trochu se jim musel smát. Strachy si snad neuvědomovaly, že jejich přítomnost mu tvoří, byť nepříjemnou, ale přece jen společnost. Pluli tak spolu osamělou tmou a míjeli člověkovy drobné fantazie. Drobné vzdušné zámky, jejichž kdysi červené a žluté a modré omítky pokrývaly zelenohnědé řasy. Byli by dopluli až k Atlantidě, nikdy zcela nalezené v jeho mysli, nebýt drobného stolečku na dně, seshora připomínajícího černého pavouka. Když člověk ke stolu usedl, potkal se se svou záští, svým vztekem, svou pomstychtivostí a svou nenávistí. Deset jich možná sedělo kolem stolu, ale jen jedno člověk viděl. Svůj odraz jakoby v zrcadle, nezrcadlící ovšem žádný z jeho pohybů. Mnoho toho jeho odraz zrcadlil, mnoho toho namluvil, avšak skrze vodu v uších člověk nic neslyšel. Hleděl sám sobě do očí a hledal pod stolem nápovědu. Cokoliv, co by mohl sám sobě říct.

Člověk se odrazil ode dna, a voda mu hučela v uších a trhala z něj kousky, které si chtěla ponechat. Oběti samotě. Ocítl se v malé blátivé kaluži, v jarní den, v parku plném laviček zejících prázdnotou. Jediná deka v trávě prázdnotu narušovala. Rozvaloval se na ní korýš tak tlustý, že mu krunýř praskal a v mezerách mezi články vylézalo měkké měkkýší maso. Usmíval se úsměvem bez zubů, a čím více se usmíval, tím více kynul, až to vypadalo, že jeden z jeho článků praskne. Chtíč, ošklivý název pro touhu po lásce. Rak na něj kýval a trochu mu slzely oči. Člověk se vydal na opačnou stranu slalomem mezi lavičkami. Masité jádro se svíralo touhou doopravdy osamět.

Zjevil se zpátky v krajině mlhy. Proti němu šly tři postavy, tři časy, nemohl už je potkat. Už nechtěl potkat nic ve své zamlžené krajině samoty. Natáhl ruku a nechal se vtáhnout velkou ručičkou zpět do svého mechanismu. Stal se opět celkem. Tik tak. Tak to má být.

Tereza Kogerová

Mysl čtenáře je místo divukrásné. Následujme tedy toho člověka, jenž do křesla usedá a knihu do rukou bere. V tu chvíli svět ztichne. V nic se propadají kulisy každodenního života, v mžiku oka nahrazeny obrazy, obrazy krajin dalekých či blízkých, vysněných či reálných. V řece myslí, která slovy tvaru nabývá a jeví se jako hořící, míhají se tmavé hřbety ryb. Ty čtenářovými myšlenkami jsou. Do vody noří se a po proudu mizí, vzápětí střídány dalšími, jež hned sem, hned tam se vrhají.

Na březích toho toku těžkopádná stvoření se pasou. Co stránka, to krok, ovšem jaký to krok? Děj knihy odměřují, odstavec za odstavcem, a podél zářivého proudu myslí se ubírají. Stromy s listím ze slov a písmen spásají, a jak tak činí, svět za nimi se do tmy propadá a svět před nimi z temnot vyvstává. Čím bohatší je zeleň na břehu, tím jasnějším se okolí jeví a víc barvami hýří.

Snad jedná se o potměný les, kde v mlázi kdesi oběť vrahova vydechla naposled, snad jde o město sluncem zalité, v němž příběh lásky odehrává se. Možná naproti čtenáři usedne do křesla známý filozof a myšlenky s ním sdílí. Debatu as vedou, která mysl rozjitří, vodu řeky rozčeří, jak ryby tokem uhánějí.

Osudů na tisíce takto tou řekou projde, odrazy tváří mnohých ona ukáže i ozvuky jejich hlasu v šumění vody lze zaslechnout. Mnoho jich zůstane, a ještě více jich po proudu dále se řine, až tam, kde vědomí končí a v nevědomí řeka se vlévá.

Na obloze občas mihne se pár křídel, jež zespodu jsou světlá a shora tmavá. Ten pták, co je nosí, leckdy vrhne se do říčních vod a rybu, toť myšlenku, z nich vyzvedne. Nese ji pak do dálav, kde svět se rozplývá, a tam ji pokládá. Z té ryby pak nové prostory světa se otevírají a dotvářejí, jak nové kouty jsou objeveny.

Nepřestává ona pout' ani když kniha se zavře a čtenář čtenářem přestává být, snad naopak! Ta řeka se rozleje a nová ramena vytváří, ryb na tisíce se z hlubin vynořuje, neboť kniha dále již pohyb jejich neusměřňuje. Takto z řeky se moře stává, jež od horizontu k horizontu se rozpíná a kraje ho není; toť moře, jemuž se fantazie říká.

Tragédie v režii osamělých vlků aneb Kdo vlastně selhává?
Úvaha zabývající se příčinami a důsledky nedávných vražedných útoků

Dominik Zoubek

Vize života bez strádání, v bezpečí... mnohým z nás se tyto představy bortí. Hrůzným zprávám ze světa jsme přítomni již dlouho, u nás až střelba na Filozofické fakultě Karlovy univerzity ukázala, že ani my nejsme mimo nebezpečí, a zasáhlo nás to velmi hluboko. Dosud nemyslitelné se stalo realitou. A českou společností začaly více než dřív pronikat vlny strachu, nepokoje a nejistoty. Během posledních let jsme svědky násilí různého charakteru a nabízí se hned několik otázek, které není snadné zodpovědět. Proč se vlna osamocených útočníků najednou zvedla? Jaké důsledky přináší? Můžeme nějak předcházet těmto událostem?

Důsledky jsou asi nejzřetelnější. Ve společnosti shledáváme ztrátu iluzí, strach, ale i (či možná právě proto) určitou radikalizaci. Lidé chtějí řešení, avšak mnozí sklouzávají ke snaze vyřešit problémy rychle a snadně, a to často vede k pravému opaku nápravy situace. Důsledek by se tak mohl začít cyklit s příčinou. Nalézt příčinu není lehké, v čem však spočíval pád antického Řecka? Nenesla snad tehdejší doba stejné problémy jako ta naše? Vyspělá společnost, která není upevněna ve svých hodnotách, nemůže obstát. Stojíme tak před výzvou tvořit silnou společnost, postavenou na pevných základech. Musíme si však nejprve uvědomit, že prvek tvořící společnost, je sám člověk. Právě proto se teď každý musí upevnit sám, nalézt ráj svého srdce v hodnotách, které dokáže postavit nad svou sobeckost. Verše „malověrní, myslíte na chorál“ jasně naznačují, kde tyto hodnoty hledat. Ve víře. Ve víře osobní a čisté, ve víře v člověka, v humanitu, v Boha, ve víře ve vyšší smysl našeho bytí. Byť otřesy víry přicházejí často, je jiný způsob, kterým lze udržet zdravou hodnotnou společnost?

Možná právě v ochabnutí hodnot, které by nás činily ryze lidskými a na které jsme přes plné žaludky zapomněli, máme vidět příčinu oněch hrozivých událostí. A právě proto teď, kdy se láme čas, myslíme na chorál ztělesňující naše hodnoty, naši naději a uvažme, jak změnit sebe a tím změnit tvář společnosti.

Adam Ulčák

Násilí v rozličných podobách existovalo vždy. Útoky jednotlivce na jiného jednotlivce, války zemí proti jiným zemím, útoky části společnosti na jinou část společnosti. Vše už někdy bylo. Lidé se vydávali do války a věřili, že jejich motiv je ušlechtilý. Manžel probodnul manželku, protože mu byla nevěrná se sousedem, a věřil, že na své jednání měl morální právo. Anarchista probodnul rakouskou princeznu a netušil, že přispěje ke vzniku nového řádu ve světě.

V posledních letech se však objevuje jev nový, v dějinách dosud nepozorovaný. Jednotlivec si přeje pomstít se společnosti jako celku a často ani sám neví za co. Možnost vykonat něco „velkého a zlého“ se stala pro mnohé jedince předmětem touhy i jakýmsi iluzorním východiskem z jejich problémů. Dítě sebere tatínkovi pistoli a zastřelí pár svých spolužáků na školní chodbě. Prodavač v supermarketu z čista jasna probodne svou kolegyni, pak sám sebe, a nikdo se už nikdy nedozví, proč se to vlastně stalo.

Důsledky takovýchto útoků jsou katastrofální. Vzhledem k neexistenci očividné motivace útočníků a jejich nevypočitatelnosti nikdo si nemůže být jist, nebude-li příští obětí. Tato nejistota a strach vedou k destabilizaci společnosti a jejích institucí. Logicky se proto nabízejí otázky, proč se to děje a co s tím.

Připusťme, že každý útočník má nějakou vlastní skrytou motivaci pro své činy a jejich podobu, avšak dle mého názoru můžeme shledat jednu příčinu, jež dílčí motivy jednotlivců zastřešuje. A tou je samota. Ta je dnes všudypřítomná a dnešní doba je snad tou „nejosamělejší“ v dějinách. Žijeme mnozí v obrovských městech, ve velkých domech se spoustou malých bytů. Jsme tak moc pohromadě, až je vlastně každý sám. Člověk může umístit novou fotku na Instagram a čekat kladné ohlasy, avšak svěřit se někomu s něčím? To je luxus, který je upřen příliš mnoha jedincům. Člověk je tvor společenský a ostatní lidi ke svému životu potřebuje. Nepotřebuje ovšem zástupy anonymních existencí v metru, ale „komunitu“. Skupinu lidí, se kterými mu bude dobře. Nemá-li to, pak smutek se mnohdy změní v hněv a hněv se může snadno změnit v čin. Abstraktní idea pomsty na společnosti se stane nesnesitelně lákavou.

Nabízí se nám otázka, co s tím. Dá se vůbec něco dělat? Jsem přesvědčen, že ano. Buďme pospolu. Žijme každý den s myšlenkou, že tu můžeme být pro někoho; posíláme své děti do školy ne kvůli vzorečkům, ale kvůli kamarádům. Pomáhejme svými činy tomu, aby někdo jiný nebyl sám. Jak říká Talmud: „Kdo zachránil jednu duši, jako by spasil celý svět.“

Marie Indrová

Pauza

Byly tři hodiny ráno a na Grohově ulici nastal čas tmy. Málokdo to ví, že pouliční lampy mají pauzu kolem třetí hodiny ranní, ale děje se to tak každý den, každou noc v různých intervalech, po celém městě. Pauzy jsou krátké, tak krátké, že je mnoho lidí ani nepostřehne, ale pro tyto lampy čas plyne jinak a věci, které se mezi nimi dějí, jsou nekonečné.

Na Grohově jsou dvě velmi specifické lampy, každá stojí na jedné straně ulice, a právě jim začala pauza. Klementýna, lampa stojící na pravé straně ulice, se protáhla a dlouze zívla. Podívala se na Dorianu, lampu stojící naproti; ten se v okamžiku, kdy jim pauza začala, zhroutil na zem a teď si unaveně třel spánky.

„Dlouhá noc?“ zavolala na něj Klementýna.

„Ta nejdelší...“ odpověděl Dorian a sáhl do kanálu a vytáhl hrst nedopalků. Postupně jeden po druhém přežvykoval a pohled upíral k obloze.

„Dneska svítíš nádherně.“

„Hmmm.“

„Jak si pod tebe stoupl ten pár a začal se líbat a pak si tak tiše povídali, to bylo tak krásné, skoro jako z nějaké malby.“

„Hmmm.“

„O čem se bavili, jestli to můžu vědět.“

„Sladké řečičky.“

„Cože?“

„Sladké řečičky, o lásce a podobných...záležitostech.“

„To je fakt krásný. Já mám jenom toho vrátného, co sem vždycky chodí kouřit,“ řekla Klementýna a zasmála se, ale Dorianovi to asi vtipné nepřišlo, jenom zavřel oči a pak je pomalu otevřel. Chvilí ani jeden z nich nic neříkal, Klementýna se posadila na popelnici stojící vedle ní a pozorovala Dorianu, který stále ležel na chodníku a přežvykoval nedopalky.

„Už se těším na podzim, jak bude všude napadané listí, to se vždycky svítí snadněji.“

„Ano, ano to je pravda.“

Klementýna měla radost, že jí konečně odpověděl, a tak pokračovala: „Takže taky radši svítíš na podzim?“

„Ano, dá se to tak říct,“ chvíli bylo ticho a pak dodal, „ale nejraději v zimě, když jsou noci dlouhé, to je teprve prostor, který mám rád.“

„To je pravda, zimy mám ráda.“

Zbytek pauzy Klementýna Dorianu pozorovala, zatímco on bez přestání sledoval oblohu a pohledem o ni nezavadil.

„Nechtěl bys, nebo já nevím, nevadilo by ti...“ Klementýna větu nedořekla, pauza skončila a oni už museli svítit, přesto ale od Dorianu pohled neodtrhla po zbytek noci.

Další noc, když opět přišel čas pauzy a Dorian se svezl na zem svým charakteristickým způsobem, Klementýna se opět odvážila k dalším otázkám.

„Co tak děláváš, když ti skončí směna?“

„Jak to myslíš?“

„Nevím, máš rodinu? Za kým se vracíš?“

Když se Dorian netvářil jako že odpoví, Klementýna pokračovala: „Já se zatím vracím k rodičům, ale oni jsou okapy, oni mi, chápeš jako, úplně nerozumí.“

„Já neodcházím, nikdy.“

„Cože?“

„Já stojím tady, i během dne, sleduju oblohu a slunce. Od slunce jsem se naučil všechno, co umím.“

„To jsi tady prostě pořád, jako že pořád?“

„Ano.“

Klementýna chvíli zaraženě mlčela a pak se zeptala: „A není ti tady smutno?“

„Ne.“

Následující noc, v momentě, kdy pauza začala, Klementýna se okamžitě zeptala: „Můžu tady být dnes přes den s tebou?“

Dorian si ještě ani nestihl lehnout, podíval se na ni a tvářil se mírně zmateně.

„Můžeš, můžeš si dělat, co chceš.“

„Ne, víš, chtěla bych se taky učit od slunce, přijde mi to strašně zajímavý a tak.“

Dorian si tentokrát vůbec nelehl, posadil se na chodník, pohrával si s čerstvou hrstí nedopalků a sledoval ji, Klementýna se pod jeho pohledem ošila.

„Víš, slunce, slunce je dokonalost, je to dokonalost, ke které všechny lampy směřují, můžeš se od něj hodně naučit.“

Přes den se z duší lamp stávají pouhé přízraky, které toho moc nezmůžou. Klementýna s Dorianem seděli každý na svojí straně ulice a pozorovali slunce. Klementýna se neustále vracela pohledem k Dorianovi, ten ale neodtrhl pohled od oblohy.

„Cítím, že svítím líp,“ řekla další noci o pauze Klementýna.

„Hmmm.“

„Chtěla bych jednou svítit tak výborně, jako ty...“

Dorian se zasmál. Klementýna se zhluboka nadechla, sebrala veškerou odvahu a přešla ulici.

Dorian ležel na svém obvyklém místě. Chvíli ho pozorovala a pak si lehla vedle něj.

„Mohl bys mě něco naučit, ne? Jak ses to naučil ty? Takhle svítit.“

„Jinak to neumím...“

„Hmm.“

Klementýna se k němu mírně přitáhla, nebránil se. Dal jí ruku kolem ramen. Podívala se na něj a výjimečně i on k ní shlédl.

„Chtěla bych být ta nejjasnější lampa v celém městě, na celém světě.“

Dorian se zasmál, ale pohled neodvrátil, naopak, sklonil se k ní ještě blíže.

Té noci si obě lampy pauzu nechtěně prodloužily a ráno se od různých lidí ozývalo: „Viděli jste taky ty dvě lampy na Grohovce, jak na chvíli úplně zhasly?“

Obě lampy začaly trávit čas světla spolu, a společně sledovaly slunce.

„Už se těším,“ říkala vždy Klementýna, jak se začalo stmívat, a Dorian neodpovídal, trochu se usmál a dál hleděl na obzor na zacházející slunce.

„Je to opravdu úžasný, co se takhle od slunce učím. Všiml sis, jak se pode mnou rvali ti dva potkani, to bylo neuvěřitelné, bylo to hrozně dramatické, skoro jak na jevišti.“

Dorian se zasmál, mírně pohrdavě, a zavrtěl hlavou. Klementýna si toho nevšimla, až po chvíli se na něj podívala. To už se ale opět tvářil neutrálně a nepřítomně koukal na chodník.

„Je to zvláštní, jak takové jedno setkání, může všechno změnit.“

„Ale prosím tě,“ řekl Dorian.

„Myslím nás dva.“

„Já vím,“ odpověděl mírně otráveně, odvraceje tvář, „však já vím.“

„Řekni mi, proč vlastně svítíš?“ zeptal se o jedné pauze Dorian.

„To je těžký pojmenovat, vždycky jsem chtěla být pouliční lampa, vždycky to tak bylo.“

„Hm.“

„Co?“

„Nevím, to jsem nikdy nepochopil.“

„Co jako?“

„Co bys dělala, kdybys nesvítila?“

„Nevím, nad tím jsem nepřemýšlela...“

„Víš, dělá to z tebe takovou trochu pseudolampu. Máš nějakou podivnou romantickou představu o pouličních lampách, do které projektuješ svůj život.“

„Co? Co to znamená?“

„Nevím, je to prostě zvláštní, každý je dneska čímkoliv, jenom proto, že může, protože mu to přijde krásný.“ Slovo krásný řekl Dorian, skoro jako by to byla nadávka.

„Víš, pak kdokoli může být cokoliv, ale to kouzlo být lampou jako takovou, světlem ve tmě, to nikdo už dnes nezná. Já tady stojím a svítím, protože jinak bych umřel, já si to nevybral, ono si to vybralo mě, je to dar i prokletí.“

Klementýna se trochu zasmála, s vírou, že je to myšleno především jako vtip, seděla vedle něj a opírala se mu o rameno. On se však narovnal, odtáhl a podíval se na ni pohledem tak chladným, že celou ulicí jako by profoukl studený průvan.

„Myslíš si, že já nesvítím krásně?“

Tentokrát se zasmál Dorian. Ten den tam Klementýna zůstala opět i za světla a upřeně hleděla na slunce, až jí z toho tekly slzy. A pak v noci, svítila tak jasně, jak jen mohla, nepouštěla z mysli slunce a opakovala si: „Svítím jak slunce, svítím jak slunce.“

„Viděl jsi mě, jak jsem dnes svítila? Viděl? Takhle jasně se mi to snad ještě nikdy nepovedlo.“

„Nevím, nijak výrazně jsem tě nepozoroval, ale jo, asi to bylo fajn.“

„Tak mi řekni, řekni, jak to mám dělat, chci, abych byla nejjasnější, můžu to zvládnout, já vím, že můžu.“

„Ach jo, však už jsem ti to říkal, to se nenaučíš, pro to se musíš narodit. Nemůžu ti dát žádnou radu, chceš svítit jasně, ale proč to chceš, chceš, aby se pod tebou páry pusinkovaly, aby si tě lidi všimli, když budou procházet kolem tebe. To nemá být tvůj důvod, my, všechno osvětlení, jsme služebníci slunce tady na zemi, chápeš to? Jsme vyvolení, něčím, co nás přesahuje.“

Klementýna už se nezvládala bránit slzám. „Ale já jsem vždycky chtěla svítit, a ano, zažívat to všechno, být s lidmi, a koukat na jejich životy a osvětlovat všechny jejich zásadní životní momenty.“

„Jsi strašně naivní, víš to? A popravdě, možná z toho vyrosteš, ale možná ti prostě není určený být lampou,“ Dorian se na chvíli odmlčel, „a to je taky v pohodě.“

Klementýna na něj koukala a po tvářích jí tekly slzy, Dorian ležel hezky na svém místě a natáhl se pro další hrst nedopalků. Trochu se zasmál.

„Víš co, mohla bys být třeba baterka, třeba by ti to šlo líp.“

Byly už téměř tři hodiny ráno a lampám se blížila pauza. Dorian svítil na celé kolo, svou klidnou a jasnou září. Pak nastala pauza a Dorian se jedním pohybem složil na zem, zhluboka vydechl. Čekal, že Klementýna bude něco říkat, když bylo ale už delší dobu ticho, otočil se a podíval se jejím směrem. Na jejím místě byl ale někdo jiný, starší, rezavější lampa. Byla opřená o popelnici, s vlastní hrstí nedopalků a koukala na něj.

„Co se tam tak válíš, mladej?“ křikla směrem k němu a chraplavě se rozesmála.

(2025, 1. místo v literární soutěži Bigy)

Klára Kubíčková

Sběratel

Pohledný muž v dlouhém kabátě kráčí městem a rukou v kapse hledá zapalovač. V druhé drží pár okopaných tenisek a cigaretu. Jmenuje se Cyril a má dost. Nad hlavou mu začínají zpívat ptáci a vycházející slunce mu osvětluje špinavou ulici. Nechce se mu ještě domů, do malého tmavého podkrovního bytu, kde je úplně sám, a jediná zábava je házet z balkonu žabky do řeky (má kvůli tomu sklenici s kamínky nachystanou hned vedle popelníku). Zastaví se před neonově růžovým nápisem, který visí nade dveřmi jeho oblíbeného klubu. Zatáhne za kliku a vstoupí do potměšilé haly. Popojde pár kroků a zmateně se rozhlíží kolem, podnik vypadá úplně jinak než při jeho poslední návštěvě před několika dny. Místo polonahých plakátů holek visí na stěnách těžké rudé závěsy. Ze stropu visí nitky a na nich jsou připevněná drobná malá sklíčka nejrozličnějších barev. V zeleném světle částečky prachu svítí jako světlušky. Něco mu zakřupá pod nohama. Pohlédne na zem a zjistí, že místo toho, aby stál na černé podlaze, boří se patami do písku. „Co to...“, zamumlá si pro sebe a zkusmo se pokusí projít jedním ze závěsů, látka mu přejede po kůži, jako by se pomalu ponořil do teplé vody ve vaně. Ocitne se v tmavé, ale útulné místnosti bez oken, působí jako velmi výstřední bar, takový ten, kde se bojíte, že vám střecha každou chvíli spadne na hlavu, ale i tak tam trávíte každý páteční večer. Podél stěn stojí neskutečné množství lamp nejrozličnějších tvarů. Ta přímo před ním má podobu jezevce, vedle stojí autobus a támhle jedna vypadá docela přesně jako boty, které nese v ruce. Které nesl v ruce, uvědomí si. Musel je někde po cestě vytrousit. Pomalu se otočí nazpět, ale závěs, skrz který do místnosti vstoupil, za ním najednou není. Ze stěny se místo toho na něj usmívá obrázek tlustého andělíčka se sklenicí piva v ruce. Popojde kousek dopředu, parkety jako by si broukaly při každém jeho kroku.

„Dáte si sklenici vína?“ Cyril přikývne a zírá na muže za barovým pultem. Chlap má dlouhé šedivé vlasy protkané růžovým melírem a sepnuté do drdolu, a ty nejmodřejší oči, které kdy viděl. Na sobě má šaty s pestrými květinami a z výstřihu mu vykukuje tetování ryby. Je hrozně vysoký. Anebo je bar možná moc malý. „Může se tady kouřit?“ „Máte svobodnou vůli, můžete kouřit, kde chcete,“ pokrčí muž rameny a jen tak rukou vytáhne korek z hrdla láhve. Cyril si roztřesenými prsty zapálí cigaretu a rozhlédne se po místnosti. Nevidí žádné dveře ven, už si ani není jistý, kudy sem přišel. Je tu pár rozviklaných kávových stolků a židlí, oboje sem tam podložené knihou. A knihy jsou to různé, od učebnice matematiky až k Romeovi a Julii, a největší ze stolů stojí na kuchařce s názvem Top 20 vánočních receptů. V rohu jen tak na zemi stojí gramofon a deska v něm se beze zvuku točí dokola. „To je iluze,“ mužův hlas zní nepřirozeně, mladě a staře zároveň. „Prosím?“ „Ta deska ve skutečnosti hraje, hraje ticho.“ „Jo, jasně,“ povzdechne si Cyril a usedne na barovou stoličku.

Ve stejnou chvíli asi o pět set kilometrů dál směrem na východ si na velice podobnou stoličku ve výstředním baru sedá drobná žena v dlouhých černých šatech. Jmenuje se Sára a zrovna se vracela z farního večírku, když místo svého bytu objevila tohle místo. „Co si dáte?“ „Jenom vodu, prosím,“ Sára si hodí nohu přes nohu a až teď pohlédne na barmana před sebou. „Vy jste ale divnej,“ zachichotá se a hlavu si položí na paže spojené na pultu. V téhle chvíli si je už docela jistá, že vypila něco, co neměla. Zdá se jí totiž, že ryba, která mu kouká z košile, na ni mrkla svým prázdným okem. „Kdo vy vlastně jste?“ zeptá se a usrkne ze sklenice, kterou jí muž podal. „Jsem třeba sběratel.“ Sára se zašklebí. „Čeho?“

Rozhlédne se po místnosti a všimne si, že je tu nápadné množství ovce. Ze stěny na ni kouká ovce na kolečkových bruslích, lampa za ní má podobu ovce a spousta lahví v polici má beránka na etiketě. „Ovce?“ Nemá ráda lidi, kteří něco fanaticky sbírají. Jako její babička obrázky Panny Marie, nebo její bratr plechovky od piva, nebo Cyril, který sbíral nejrozličnější kameny. Muž se zasměje zvonivým a nakažlivým smíchem. „To mě už přešlo, nikam to moc

nevedlo. Teď mám radši příběhy.“ Sáře připadá sbírání příběhů ještě zbytečnější než sbírání ovcí. Deska v rohu se zastaví, muž přejde ke gramofonu, sundá ji a dá na něj novou. Deska stejně jako ta předchozí nevydává žádný zvuk, ale Sára není dost zvědavá na to, aby se zeptala proč. Všimne si, že muž je bosý a má chodidla celá odřená. „Měl byste si pořídit tělový mlíko na ty nohy,“ zamumlá.

„Máte pro mě příběh, Cyrile?“ Cyrilovi se rozbuší srdce, svoje jméno mu přece neříkal. „Ehm, co? Já nemám žádný příběh.“ „Každý má příběh, i já ho mám a docela velký, věřte, nebo ne.“ „Tak povídejte vy mně.“ „Barman nepovídá, ten poslouchá. Kdopak je tohle?“ zeptá se muž, sáhne Cyrilovi do přední kapsy od košile a vytáhne fotku přeloženou na půl. Na obrázku je o dost mladší Cyril, kolem ramen drží rozesmátou dívku s věnečkem z kytek na hlavě. „To je Sára,“ zamumlá a vytrhne muži obrázek z ruky. „A kde jste se potkali?“ „Víte, vyrůstali jsme spolu,“ Cyrilovi se najednou nahrnou slzy do očí a posmrkne. Muž vytáhne zpod pultu kostkovaný kapesník. Cyril se vysmrká a vzápětí zjišťuje, že kapesník je veliký jako deka a celý se do něj zabalí, ani si doteď nevšiml, jaká je mu vlastně zima. Pohlédne muži do přátelských očí, na chvíli zaváhá, ale pak se ponoří do vzpomínek. Deska v rohu začne tiše přehrávat nějaký jazz.

„Já už budu muset běžet,“ oznámil Cyril kamarádce, která seděla vedle něj na břehu rybníka. „Vždyť je dlouho světlo přece.“ Jmenovala se Sára, užívala si chůzi bosky po rozpáleném asfaltu a nesnášela dveře s automatickým otvíráním. „Jo, klekánice, málem bych zapomněla,“ zasmála se a šplíchla ně něj vodu. „Ale žádná klekánice, mamka na mě čeká s večeří.“ „Tak to určitě.“ Cyril neměl rád, když si z něj Sára dělala legraci, nebo když si z něj kdokoli jiný dělala legraci. Ale Sáru měl opravdu rád, už v té době. Rád pozoroval její věčně zacuchaný dlouhý cop na zádech a obdivoval ji, že jí je to úplně jedno. To on musel mít vlasy vždy perfektně učesané, a to mu sahaly sotva pod uši. Bavilo ho poslouchat její příběhy ze školy i z domova. Měl rád spršku pih na jejích tvářích a dolíček, který měla, jen když se doopravdy usmála. Chvilí tiše seděli a Cyril pozoroval, jak se jejich tváře deformují ve vodním odrazu. Když špičkou nohy zčeřil hladinu, obličej se mu celý zavlhl, jako kdyby jel opravdu rychle a v opravdu starém vlaku. Usmál se při té představě. „Ty jsi fakt krásnej, víš to vůbec? A jako by sis to vůbec neuvědomoval, využij to, ne?“ Cyril cítil, jak se začíná červenat. Je něco jiného, když vám říkají, že jste moc hezcí, vaši rodiče a když vám to poví o dva roky starší holka. „Tak pojd, aby ti to nevystydlo,“ Sára sebrala ze země svoje boty a vydala se pěšinkou zpět do vesnice. „Jdu, jdu,“ Cyril se naposledy zadíval sám na sebe. Teď, když se už nevlhl, vypadal opravdu dobře. Spokojeně se usmál.

Cyril se odtáhl od dívky, jejíž jméno si nepamatoval. Chutnala jako vodka a cigareta a říkala, že ho miluje. „Já už jdu domů, tak čau,“ setřásl ji ze sebe, a když odcházel, slyšel za sebou tichý pláč. Bouchl pěstí do zdi a na telefonu vytočil známé číslo. „Jé, ahoj, děje se něco?“ „Ne, já jsem chtěl jenom pokecat.“ Sára se zasmála a jemu se rozbušilo srdce, stejně jako před lety.

Leželi oba na balíku uprostřed pole, přivírali oči před sluncem a užívali si poslední dny léta. „Ona je tak stará, Sáro, mě to úplně zabíjí.“ Cyril takhle nešťastně mluvil o svojí mamě už asi dvacet minut. „Prosím tě, vždyť jí není ani čtyřicet.“ „Já nevím proč, ale pokaždý, když se na ni podívám, tak se cítím až znechuceně.“ „Ale víš, že já taky jednou budu stará a ty taky?“ „Nad tím radši moc nepřemýšlím.“ Sára se posadila a překřížila si ruce na prsou. „Co? Co je? Vždyť víš, že si myslím, že jsi krásná,“ Cyril se taky zvedl a přitáhl si ji do náruče. „A nemrač se, nebo se ti ty vrásky udělají rychleji.“ „Ty jsi debil,“ řekla Sára, ale už s úsměvem, a dala mu rychlou pusu.

„Já myslím, že tohle moc nemá smysl do budoucna.“ Cyril cítil, jak mu při těch slovech puká srdce. „Co? Proč?“ „Mám tě ráda, fakt moc, ale pak jsem někde s tebou a mám pocit, že tě vůbec nezajímám a že se ti nelíbím a postupně mě to čím dál víc sere. Mě to hrozně mrzí.“

Ale to tak vůbec není, chtělo se křičet Cyrilovi. Já si tě nikdy nezasloužil, chtěl jí říct a obejmout ji. „Mě to taky mrzí,“ řekl místo toho. „Tak můžeme být pořád kamarádi?“ „Jasný,“ usmála se smutně Sára.

„Četla jsem tvoji sbírku.“ „A? Co si myslíš?“ „S kolika holkama jsi musel spát, aby se ti to takhle lehce psalo?“ „Ale tak jsem mladej, kdy jindy než teď? Teďka jsem zrovna byl s jednou, a to ti povím...“ „Hele, já to asi nechci slyšet, promiň.“ „Ne jasně, to já promiň, jsem debil. Já jsem myslel, že už jsme v pohodě.“ „Však jsme.“

Cyril seděl na posteli a pozoroval svůj odraz v zrcátku. Vypadl moc dobře a věděl to. Během prvního roku výšky se na něj nalepilo tolik krásných holek, že tomu ani nemohl uvěřit. A přesto jsem tak osamělý, pomyslel si a zahleděl se do stropu na odlepující se omítku. Z kapsy vytáhl telefon a poprvé po několika měsících vytočil známé číslo. „Čau, co je?“ Cyrilovi začnou téct slzy. „Já jsem hrozně sám, Sári. Nic tady prostě pro mě není, nesnáším to tady.“ Na druhé straně je chvíli ticho. „Já jsem tady přece.“ „Ale nejsi, jasně že nejsi,“ Cyril se dá do hořkého smíchu, „někdo jako ty by mě nikdy nemohl mít rád. A já tady šukám, s kým chci, a myslím při tom jenom na tebe, víš? Je to vlastně docela vtipný.“ „Víš co, Cyrile? Jdi do prdele.“ „Cože? Proč?“ „Měj se hezky, užij si šukání,“ její hlas se v tomto bodě zlomil. Cyril si lehl do postele a opět pohlédl do zrcadla. A hnusil se sám sobě.

„Věříte v Boha?“ zeptá se Sára barman. „Dneska jsem byla na mši.“ „Ano, ale věříte v Boha?“ Sára se zamyslí. Věřila, kdysi. Modlila se, aby jí neumřela teta na rakovinu, a nepomohlo to, modlila se, aby jí neujel autobus, a pak si vzala taxíka. Modlila se, aby Cyrila nikdy v životě neztratila, aby ji někdy miloval tak jako ona jeho. „Ne. Nikdy mi s ničím nepomohl. Možná mě prostě nesnáší.“ „To není pravda.“ „Co vy o tom víte, co?“ Sára je najednou plná vzteku. „Hleděl jste někdy hodiny a hodiny na kříž na stěně a prosil Boha, aby váš život byl normální? Cítil jste pořád jenom vinu za každou věc, co vám řeknou, že je hřích? Nevíte nic!“ Sára se muži podívá do upřímných laskavých očí, které jsou najednou plné lítosti. Neví, kde se to v ní najednou vzalo. Vyskočí na nohy a se zaťatými zuby se napřáhne pěstí a udeří ho do obličeje. Ne moc silně, ale muži se přesto v očích objeví slzy. Zatřepe hlavou, jemně se usměje a nastaví Sáře i druhou tvář. Ta se zarazí, přejede ho pohledem od dlouhých vlasů až po holé nohy, brada se jí roztřepe, jak potlačuje pláč. „Mrzí mě to, mrzí mě to,“ opakuje pořád dokola. Teď už opravdu brečí, klesne na zem a obejmě muže kolem nohou. Ten se k ní skloní, vezme ji kolem ramen a zašeptá do ucha: „Všem je vždy nakonec odpuštěno, neboj.“ „Odpuštěno kde? V nebi snad? Bude tam starej dědek na mráčku?“ „To je podle tebe ideální představa nebe?“ „No jasně že není.“ „Tak potom to tak nebude přece, cožpak jsi nic nepochopila?“ „Nepochopila,“ Sáře se pomalu zavírají oční víčka. „Dobrou noc a na viděnou,“ skoro by přísahala, že jí neznámý muž dal polibek na čelo.

„Byl jsem na ni fakt zlej,“ zašeptá Cyril a kopne do sebe zbytek vína. „Každý člověk někdy udělá něco špatného,“ odpoví barman a pokrčí rameny. „Vy třeba vypadáte, že jste nikdy žádnou sračku neudělal.“ Barman se zasměje. „Tak musí panovat nějaká rovnováha ve světě, že?“ „Když já ji fakt měl rád.“ „A máš?“ „Já nevím, pár let jsem ji neviděl. Vždycky jsem byl sobec.“ „Člověk se nikdy nenarodí jako sobec.“ „Já myslím, že každý umělec je trochu sobec.“ „No, mnozí z nich opravdu ano. Možná potřebují ztratit část sebe, aby to jejich umění za to stálo.“ „Stojí za to to moje?“ zeptá se Cyril roztřeseným hlasem. „To já nevím. Ale vím, že nikdy není pozdě něco změnit.“ „Jasně že je někdy pozdě, vždyť všechno je pomíjivé. A potom chcípnete a už máte pozdě na všechno.“ „Ale když je něco pomíjivé, je to přece i obnovitelné. To není jako s těmi palivy, která vám teď dochází.“ Cyril se na něj zmateně podívá. „Omlouvám se, to jenom že se to teď zrovna snažím nějak vyřešit. No a navíc, smrt přece není konec.“ „Hele, nevím, z jaké jste sekty, ale je to škoda, protože jinak jste fakt fajn borec.“ „Děkuji, to jsem dlouho neslyšel. A co se týče té sekty, tak to ovlivnit

nemůžu. Většina z toho, co říkají, jsou stejně blbosti, které bych nikdy neřekl.“ Cyril nic nechápe a chce se mu spát. Položí si tedy hlavu na bar a za zvuku pomalu zeslabujícího jazzu usíná.

Sára se probudí na podlaze v obývacím. A má na okamžik pocit, že všemu rozumí. Vině, vzteku, odpuštění, Cyrilovi. V tu krátkou chvíli má obraz nebe téměř na dosah. A tak vytáhne mobil z kabelky. A za okamžik, když už telefon zvoní, je ten pocit zase pryč a ona sama nechápe, proč to udělala. V tu stejnou chvíli o pět set kilometrů dál na západ vytočí Cyril opět její číslo. Oba ještě mnohokrát v životě budou chtít potkat sběratele příběhů, ale nikdy jim to už nebude dopřáno. A to se ho chtěli na tolik věcí optat. Jak se vůbec jmenoval?

(2025, 2. místo v literární soutěži Bigy)

Barbora Blatná

Bar

Sklenička postavená na stole v lepkavém kruhu rozlitého nápoje je skoro dopita. Bolí mě břicho, bolí mě hlava, ale nápoj je v tom myslím nevinně.

Všichni, co tu byli se mnou, odešli. Nevím, co říkali, nejspíš měli nějaké výmluvy, nebo neobratné úskoky, proč tu nemohou s mým tělem sedět. Když teď říkám moje tělo, nemyslím to kostnaté, zkroucené, pulzující nic na židli, kde sedím. Myslím tím ten stav, ve kterém se nacházím. Mám to tak už nějaký pátek. Je to pocit, že jste, ale až příliš, a zároveň se nesmírně snažíte nebýt, ale tělo vám to neumožní. Nejde to dost dobře popsat. Poslední měsíce to však přichází až moc často. Nehýbu se, nemluvím a mám zavřené oči. Chápu, že tu s mým tělem nechtěli sedět.

Barman si myslí, že mám dost. Venku je fronta lidí a já sedím sama u stolu pro šest. Otevřu oči a podívám se na mladého číšníka s ustaraným výrazem, který byl poslán mě přesunout. Sklenku na stole vysvobodím z kolečka lepkavosti a šouravým krokem v papučích, které jsem si zapomněla přezout, se odeberu ke stolu pro jednoho uprostřed podniku. Stav mého těla se rozplynul a bolest hlavy a břicha o sobě dává vědět. Vložím si na jazyk aulin na předpis, který nemám, a odejdu za roh na záchody. Jdu se napít vody z kohoutku, protože platit za ni nebudu a v ulepené skleničce, kterou jsem si s sebou vzala ke stolu jako společnost, bylo bůhví co; stála na stole dlouho před tím, než jsem do baru vkročila. Skloním se k umyvadlu. Hořký, polorozpuštěný prášek zapiju vodou chutnající po železe. Při pití mi sjede po ruce jedno z ramínek tílka, které je mi příliš velké. Upravím ho a prohlížím si prostor záchodků. Páchne to tu po spláskách a levných sprejích do interiéru. Klika na dveřích visí na vlásku. Klíč někdo nejspíš dávno zahodil do studny a přál si za něj štěstí, nebo lásku. Na zrcadle je nožem vyškrábáno „PRO SEX ZAVOLEJ...“ a nějaké číslo, které bez brýlí nepřečtu. Na zdi visí automat na vložky a tampóny. Dřív jsme si z jeho předchůdce s kamarády kupovali cigarety. „Kde jsou moje rottmansky, když je potřebuju,“ zabručím si pod fousy, které nemám.

Vyjdu ven, ani jsem neměla co platit. Mhouřím oči a snažím se schovat před svitem pouličních lamp. Hodím dvacku bezdomovci, který vypadá jako přirostlý ke zdi, o niž se už tucet let opírá. Usměje se na mě, já se zastavím a nechávám si číst básně od Hraběte. „Máš oči jako tabák,“ říká mi slovy mrtvého génia. Kývnu na něj, zabočím za roh a rezavým klíčem odemykám byt po babičce. Vyzuji si špinavé pouliční pantofle, dám si na sebe čisté kozačky, na které vždy zapomínám, servu ze sebe tílko, které je mi stále moc velké, a zabořím se do peřin.

Za pár dní mě probudí oranžový východ slunce, já si sundám kozačky, vezmu si dvacku a budu poslouchat o tom, jak nahá děvka táhne na provázku mršinu světa, ve které žiju.

(2025, 2. místo v literární soutěži Bigy)

Eliška Řiháčková

Ach, co bévalo, je zas, Maryšo

Kdyby dnes žila Maryša, byla by pravděpodobně středoškolským studentem. V krvi by jí kolovaly litry kávy a nejspíš by taky brala antidepressiva. Byla by totiž vyčerpaná. Tak moc, že by jí v životě nezbývalo jiného cíle než nutnost neustálého pokroku. Schovávala by se za něj, protože tak ji to učili. *Svět se s tebou nebude mazlit, musíš tvrdě pracovat.* Tak by to říkali, a ona by tomu věřila. Nic jiného by jí ani nenapadlo, proč taky, veškeré snahy revolty v ní byly po léta systematicky vymítány a úspěšně zahlazeny. Poslední dětské sny o voňavých lukách a větru ve vlasech zmizely, když jí na střední řekli, že *ted' už to bude jen horší*. Ještě v prvním ročníku jí přišlo vtipné, když ti, co nad nimi tak přísně stáli, s úsměvem prohlašovali: *vybrali jste si to sami*. Ale byla to pravda, ano, veškeré její pozdější lopotování zapříčinila její vlastní volba. Vybrala si pili, protože to je správné. Utrpení pečlivě zaobalené do vybledlého papíru diplomů, vysvědčení a certifikátů. Ano, protože tento systém je naprosto dobrovolný.

Svoboda, hlavně na tu nezapomenout. Ale ne volnost - uvolněné svaly, dostatek spánku, procházka v lese, ani ten vítr ve vlasech. Svoboda je možnost rozhodnout se. Možnost rozhodnout se správně. Tak, aby vaše rozhodnutí mělo prospěšný dopad na co nejvíce objektů kolem vás, a hlavně na společnost. Rozhodnout se studovat, protože znalost a vzdělání posouvá společnost kupředu, vzhůru do vratkých výšin! Jen se vrhněte do té oči vypalující záře budoucnosti, v níž takzvaná zdravá míra věcí již není ekonomický problém, nýbrž překonaný mýtus! Rozhodnout se ve studiu pokračovat i po završení středního vzdělání, protože jak známo, bez diplomu jsou vám dveře pracovních pozic zavřené. Nejlépe už i při studiu pracovat, protože společnost stárne a produktivní občané jsou potřeba, jak nejdříve to jde. Práce je pro společnost důležitá. A taky ty malé modrofialové papírky.

Za žádnou cenu se nesmíte vzdávat. Ani když potřebujete. Hlavně žádný odpočinek. Slabošství se v produktivní společnosti netoleruje. Zdraví se přeceňuje, psychické potíže jsou nepodstatné výmluvy. Nešetřit se, není na to prostor. Fyzické zdravotní problémy jsou vítány, dokud si za ně draze platíte – farmacie musí také vzkvétat. Jakákoli nemoc musí ale co nejdříve ustoupit – zde přicházejí naši dobří přátelé *analgetika* – zabiješ bolest, problém zmizí; jen se zase co nejdříve vrátit do práce. Pracovat, neustále, třeba bez výsledku, třeba do úmoru, to je jedno, hlavně se nezastavovat. Žádné přestávky.

Je 02:46 ráno a nad kuchyňským stolem se krčí zhroucená postava. Maryša spává v průměru tři hodiny denně. Jinak by nestíhala, musí se ještě chvíli učit. Její život se teď točí kolem neustálého marného úsilí. Nikdy to nebude stačit. To nevádí, to je v pořádku, už si zvykla. Pár šálků kávy to spraví. Káva je všudypřítomný záchránce, takový prťavý hořký démonní přítel.

Neohrabaně nad sebou zamáchá pravou rukou, zatímco mezi zuby křečovitě svírá lakované dřevo tužky. Patrně odhání noční chmury. Občas ji přepadnou, když takhle po nocích opuchlými očima naprázdno zírá do droboučkových černých písmenek opile plujících po zmačkaném papíře. Na chmury jsou nejlepší ty malé bílé potvory, co se na ni tlemí z oválné plastové krabičky na stole. Ovládne se, *to vydržíš* a odvrátí svůj zamlžený pohled od pilulek zpět ke skriptům. Zítra ráno píše důležitý test, který musí zvládnout alespoň na známku dva, aby se její celkový průměr vyšvihl na číslo, ze kterého se jí nebude svírat žaludek. Ještě pár minut, vtlouct si do hlavy poslední zbytky prázdných informací a pak si půjde lehnout. Zámka je nadevše důležitá. Už se poslušně naučila, že znalosti ji nikam nedostanou. To ta čísla ano – jednotvárné rudé znaky blikající na její nástěnce ve školním systému. Prošla, neprošla. Kombinace těchto pěti čísel momentálně určuje její život. Zklamala, nezklamala. Podívá se na hodinky: 03:15. Stejně neusne dříve než ve čtyři.

Nejdůležitější je uznání. Být dobrý. Opravdu dobrý, asi tak na číslo jedna. Číslo jedna znamená tvrdá práce a spousta odříkání. To je ideál krásy – utrpení, které vede k úspěchu. Utrpení je správné, protože tak se to dělá. Dělají to tak všichni. Studenti, rodiče, a ani učitelé přece nespí moc dlouho. Copak by si to mohli dovolit? Nebyli snad také vychováváni k neustálé sebezničující píli? Pletu-li se, možná jsme skutečně jen vadní. Naše generace. Naše líná, zhýčkaná generace. Ano, tím to je. To si musíme říkat. Nesnažíme se dostatečně – musíme pracovat víc. Dokud nám nebude na omdlení, dokud tenká kůže v našich očích důlcích nenabude odstínu bouřkových mraků; jedině pak můžeme vědět, že jsme do toho dali veškeré své síly. Jen se trochu víc snažit, to půjde. Je to naše osobní právo – učit se, naše *privilegium*, svoboda. Svoboda rozhodnout se přijmout tuto *povinnost*. Je také naší vlastní zhoubnou volbou *neučit se*. Ach, jak odporně to zní Maryšíným přísně vycvičeným uším. Neučit se? Už jen pomyslení na rozkoš z odpočinku se jeví být hříchem. Na chvíli vyskočit do vzduchu a zavýsknout si. *Neexistuje*. Rozhodnout se jednou místo úzkostlivého bdění pro spánek, v této době tak potřebný. To z nás dělá nedostatečné. Zbabělce. Odpočinek je nepřipustný. Přezitá komodita ve světě léků na lidskost. Ale samozřejmě je jen na vás, co zvolíte.

Nesmíte polevit, protože *oni* se dívají. Pozorují vás, hodnotí, soudí; schvalují nebo zavrhnou. Každý má *ony* své. Není pozice sebevyšší, aby na ni *oni* nemohli shlížet spatra. To *jich* se bojíme. *Oni* nás potrestají, kdykoli si budeme chtít odpočinout, kdykoli se, byť jen na jeden nádech, zastavíme. Ušlapou nás. To kvůli *nim* nemůžeme slevit sobě ani těm, kdož jsou pod námi, těm, na které možná přece jen máme nějaký vliv, ale už ze vžitého principu jim musíme doslovně vštěpovat to, co bylo vštěpováno nám. A je nám to ze srdce líto. Opravdu, ono to totiž bolí vidět slzy dítěte, kterému z rukou vytrháváte plyšovou kunu se slovy *na hračky už jsi příliš starý*. Ale je to potřeba, systém to vyžaduje. *Oni* to vyžadují. Voňavé louky, vítr ve vlasech a mluvící kuny jsou totiž jen hloupé sny, pomýlení, která zdržují od skutečného a střízlivého životního cíle.

Jenže co ten *cíl* je, nám nikdo neřekne. Ne ti, kdo stojí nad námi, protože ti tápou stejně tak jako my – to oni nás nakonec učili tápat. A ti velcí *oni* mlčí, jen se hrozivě sklánějí nad našimi hlavami s pohrdáním ve zkroucených tvářích. Pro *ně* totiž nikdy nebudeme dostatečně dobří.

Anebo je to možná tím, že *oni* jsou pouhým výplodem naší mysli a žádný obludný zdvižený prst se nad námi nekoná. Možná se jen bojíme něčeho *v nás*.

Co když totiž systematické utrpení není nevyhnutelné? Třeba se Maryša tentokrát rozhodne jinak.

(2025, 3. místo a Cena publika v literární soutěži Bigy)

NEŘEKNU NIC

Knihovny jsou oázy padlých snů
Ze stran knih čpí pach oleje na smažení
z těch slov to táhne
Tolik vyhořelých myšlenek
Tolik mrtvých duší u stánku s hotdogy
Tak rády mi povídají
o tom co ví a neví
A že ví že neví
A že ví že nevím to co ví
A že ví že vím že jim nic nepovím
A já nevím

Tolik mi toho řekly
že mně z toho došly slova
Každý řekl tolik a je mrtvý
A já jsem naživu
a nemám co říct
A občas když bloudím a pak jim to povím
podaj mi hotdog a řeknou ať se nenamáhám
že oni to řeknou před tisíci lety

A tak se zvednu a zamyslím
a řeknu že aspoň jeden obraz vykreslím
a pak půjdu domů

Když jdu městem věřím
že může být nejkrásnější ze všech pohoří
že odlesk každého lidského citu
překoná i ty nejčistší bystřiny
a že tam kam se pnou hory
pnou se i lidé ve své drobné kráse
že slzy a smích opracovávají tvary města
jak miliony let pracovaly na Krkonoších
A lidé z měst milují hory
A tvorové z hor nesnáší města
a v té ironii je nejsilnější vesmírná rovnováha

A kdo už to říkal
ať na moment pomlčí
Já nemám co říct
nemám co říct těm duším
nemám co říct vám
a neřeknu nic

MYŠLENKO

Až ke mně jednou přijdeš
Až ke mně přijdeš jednou první
trochu se usměju
věřím že to bude chvíle
kdy lampy začnou kvést
přesto chodníky budou ještě suché

Křehké bezčasí

Pět momentů
budu přemýšlet zda tě pustit dovnitř
a nakonec zavřu dveře
učešu si vlasy
a vyjdu za tebou na suchý chodník

A zeptám se tě
-odpovíš
ta chvíle bude kratší
než tento den
Kratší než včerejší noc
a pro nás bude na věky

A já se tě zeptám
A ty mi odpovíš
A jde se nám lehce
Jak by nás někdo nadnášel
a vždyť je to pravda
vidíme provázky nad sebou
když jsme spolu

A já se tě zeptám
a ty mlčíš
A chce se ti stát
Jsme dvěma drobnými marionetami
při herecké přestávce
A nemůžem se hnout

Vítr nefouká
a žáby nám neskáčou pod nohama
jsou ještě na stromech
a smějí se nám

Tak pomlč v tomto křehkém bezčasí

A já se tě zeptám
ne moc daleko
A ty odpovíš
A já jdu zpět

Nepustím tě dovnitř

JAK VELKÝ METRONOM TIKÁ DNES SLUNCE

Věřím dnes noci, že zachytí můj pád
je sice pozdě, ale ještě nechod' spát
Bohové neotvíraj v noci okna
tak můžeme do rána hrát
Já vsadím šupinu, jednu zlatou a jednu z plechu
Ty vsadiš zuby a svou třpytivou střechu
Když dnes večer prohrajem všechno
k večeri upečem si třeba blechu

Ještě chvíli strpení
Než nám dojde dech
Ještě dvě tempa
tři kroky
a jeden skok

Jestli za dveřmi nečeká zlaté údolí
babička se za nás už nemodlí
Jestli nedoplujem na delfiním hřbetu
osedláme si křídla sokolí
Karty už nás v rukou pálí
a to čemu jsme se kdysi smáli
nás den co den trestá
Tak mi odpust' pane králi

měj ještě chvíli strpení
Než mi dojde dech
ještě dvě tempa
tři kroky
a jeden skok

Za tímhle kopcem doufáme v ráj
a jako vždy narazíme na okraj
Všech našich činů a smutků a lásek
pomalu přepadneme přes hranu
A čas nám dochází protože
jak velký metronom tiká dnes slunce

A prosíme
Ještě strpení
Než nám dojde dech
Tak rychle
ještě tři tempa
a dva kroky
ještě pár temp
několik kroků
a jeden skok

MŮJ MALÝ SVĚTE

Červnové tramvaje mi skřípají v kostech
tiše tiše
se prodíráme kukuřičnými poli
a každá jedna, každý klas
jsme my a život
který jsme zahodili

Na mostech je nám smutno
jak se díváme kam se čas schoval
a kde nám beton zalezl za nehty
Jak nás štípe v očích hořký déšť
není však trpčí jak slzy
co polykáme před dveřmi domů

A ve chvílích kdy žaludek
máme plný žhavých uhlíků
když víme že naposled se díváme na obzor
a pole začínají brázdit tramvaje
trochu se červenáme
Když se slunce klaní jenom nám

Než nás přikryje déšť
a moruše odkvetou
než polkneme vzlyk a vejdemo
tiše tiše
Tomu malému světu
se ukloníme nazpět

KALUŽE ZVRATKŮ

Pomalů a opatrně
našlapuju ve tmě večera
V jeho tichu a něžnosti
v omezeném prostoru
jenž nám zbývá

Tichá písnička námi proudí
a hřeje nás
Od listopadu do listovzletu
od dubna do smrkna
od prosince do prosím tě
do prosím ne

Na dlaždičkách jak na mozaice
Ve sklepním vězení
jak na bále na zámku
V pomalu schnoucích rukou
chladných jak pohled při večeři
jako v náruči všech co měli jsme rádi

Takto
odvrátíš pohled
A já ještě posečkám
a koukám koukám
Co z člověka vypadlo
Co za nemožnosti umíme spořádat
a tvářit se pořád jako lidé

ODJEDU DO HOR

Jak začnou být odpoledne dlouhá
delší jak monology Mony Lisy
když mi vypráví že už se nemůže smát
Tak dlouhá že ani osamělé večery je nezachrání
odjedu do hor
A hory jsou ostré a pusté
to si buďte jisti mí bratři z kanálů
že hory jsou ostré
a kdejaký šnek na nich přijde o ulitu
Ale co bych nevyrazila
se dvěma švestkama a pomerančovým džusem
s tím že cigáro zapálím o patník
V horách mi nebude
Lisa šeptat do ucha básničky
V horách mi nebude
smutno z mraků v polívce
S dvěma nohama pod sebou
tak jak to má být
V jedné ruce hůl a v druhé úzkost
společníci hněv a písnička
mě vedou místo mapy
A přespím na vrcholu Kilimandžára
a jestli se na jeho vrchol nenabodnu
vrátím se vrátím z hor

(2025, 1. místo a Cena publika v literární soutěži Bigy)

PÁSKOVÝ OPAR

V pase v pasu hledáš spásu,
v pásmu mírným máš svůj mír.
Na obloze na Kavkazu,
Kafka holí si svůj knír.
Poezii popleta, snažící se poeta,
plete z potu pomeletu,
uměleckou omeletu.

PAST LÉTA

Na míru z kašmíru,
pletu si brokovnici.
Z obrázků vlaštovek chytla jsem srdeční tasemnici.
Ze stěny nad stolem strhávám pláty,
stály mě mou duši k tomu dva dukáty.
V zrcadle nad sebou myju si obě ruce.
Na hlavě paruku nosím si s hrdostí,
pod okem monokl leskne se radostí.
Nemám už nárok na energii.
Z nástěnných maleb své útulné zahrádky koukám na loterii.

SBÍRKA

Kráčím po městě a sbírám radost.
Sbírám smích do malých barevných lahviček, které nosím v bedýnce od dětské stavebnice.
Dnes mám už osla, racka, rozbitou dětskou hračku.
Když se pak hroutím ve svém bytě 1+kk na Vinohradech, sousedi buší do stropu koštětem,
ať prý držím hubu.
A já jen strčím jednu z kouzelných nádobek do radostivzbuzovače
a ozve se vrána a já se k ní přidám
a oba se chechtáme
a jsme na okamžik šťastní.

ZIMA

Ve křtu chřestí čtyři chřesty,
vystrkují prst neřesti,
na okraji kolejiště
mastí karty mraveniště.
Bílá vína plná vína,
tančí jako balerína.
Ve střevíčkách z majonézy,
v krku záchvěv polonézy.
V mechu dole pod moruší,
padá kokain na můj uši.
A na komíně sedí líně,
zářivka, co bliká v klíně.

PETLICE

Dej mi všechno, nebo nic.
Oka mžik v okamžiku na kruhovém objezdu,
kde osamělý patníky skrz osu mě líbají.
Všechno nebo nic.
Plíseň z koutku písně,
co se lísá k lícím od krve,
prima rýmu v Římě s tvýma očima.
Nebo nic.
Tvůj postoj v prostoru prostírá
stůl pro slast.
Je to past.
Nic,
dveře
klap.

(2025, 2. místo v literární soutěži Bigy)

Barbora Blatná

Snílci na své činy doplatí

Nesnáším tě
Nesnáším tě, Pane bez tváře
Nesnáším tvé doteky ve snech, tak něžné a láskyplné
Opři se o mě
Obejmi mě
Přijmi mě
Zabal se do mě
Miluj mě a já se rozplynu za zvuku tvého budíku
Je pět ráno, snídám a stále cítím tvůj dotek
Říká se, že sníme o věcech, které si nejvíc přejeme,
nebo o těch, ze kterých máme největší strach
Jsi obojím
Jsi obojím a nejsi vůbec
Toužím po tom, aby ses mi zdál
A toužím po tom, abych umřela ve spaní
Je to nechutné, hnilobné a bolestivé
Že ve mně jeden sen probudí pocit, který jsem tak pečlivě pohřbívala
Otevře víko rakve a sladká vůně skořice, planých nadějí a táboráku se vyline ven
Jenže skořice je v punči u paní od vedle,
plané naděje tančí na pláních v Rumunsku
a táborák dávno zasypal sníh
Až vás jednou poznám, Pane bez tváře
Udělám vám na ní monokl za všechnu tu bolest čekání
Naděje pochyťám do sítky, sníh na ohništi roztaje a skořice zase poroste na stromech

Klubíčko

Dostávám se do abstrakce, nicoty, všemoci a Boha
Abstrakce, která utíká realitě
Nicoty, která je plná
Všemoci, se kterou nic nezmůžu
A Boha, který neexistuje
Jsem všechny ty věci a zároveň žádná z nich
Cítím vše, přitom nic
I ty, i ty jsi vším i když umíráš
I ten je ničím i přes všechnu svoji sílu
Klepeš se a podpírají tě pilíře lásky
On pevně stojí, ale kdyby zakopl nikdo ho nechytne
Jsme děrovaní a dírami prolézají červi
Jsme plní a nic nám nestačí
I když udělám všechno a zaplním tvou duši keramikou a kyticemi
Budeš se stále třást smotaný v klubíčku, v rohu svého pokoje

Blbej tah a smog a mlha

Je zima, topíme a kvůli chybám lidstva nám netáhnou kamna.
Sedíme sami, potají ve tmě.
Ve dvě ráno opilí vínem a pondělní nocí, co byla míněna obětí studia.
Sedíme na studené podlaze a snažíme se ohřát o jedno nebohé dřevíčko, co se pro nás snaží
shořet a ukončit své bytí.
Je to ostatně to jediné, co může udělat, protože stín jeho koruny nám nestačil.
Dřevíčko umře, strom jeden po druhém padá na zem a my si lehneme do teplých peřin
vycpaných oděvy těch, co před farmáři nestihli utéci.
Pokud žijete sami, dejte si cigaretu v posteli a nedopalek hod'te do popelníku na nočním
stolku.
Zapijte ji douškem staré vody, co se vám válí pod lůžkem, a nechte si zdát o všem, co chcete.
Ráno se vám líně vloudí pod víčka, slunce si ospale sedne na okenní římsu, zapálí si dýmku
mlhy, která se rozprostře po údolí, a jemně vám do ucha zašeptá „vstávej, ty blbe, máš školu“.

Nemůžu dýchat

Nemůžu dýchat, vchází do dveří a na sobě má ten svetr, co mu tak sluší
Nemůžu dýchat a stahuju se z kůže na školních záchodech

Nemůžu dýchat, poprvé mi dal ruku na stehno
Nemůžu dýchat, umírá mi poslední prarodič

Nemůžu dýchat, potají mi do ucha šeptá, miluji tě
Nemůžu dýchat, propadám

Nemůžu dýchat, snažím se v plicích udržet přání, než sfouknu svůj dort k osmnáctinám
Nemůžu dýchat, jsem dospělá

Nemůžu dýchat, říkáš mi
Nemůžu dýchat, nevím, jak ti pomoci

Nemůžu dýchat, spadla jsem ze schodů na záda
Dýchej, říká mi dědeček, který mě po nich hledí

Nemůžu dýchat, minuty ubíhají moc rychle
Nemůžu dýchat, čas stojí na místě

Nemůžu dýchat, na plicích se tetelí radost
Nemůžu dýchat, v hrudi mám hada bolesti

Nemůžu dýchat, mám v sobě moc života
Nemůžu dýchat, umírám

(2025, 3. místo v literární soutěži Bigy)

Tomáš Garrigue Masaryk coby morální vzor

„Náš tatíček Masaryk“, za Masaryka bylo dobře... A tak dále, a tak podobně. Masaryk byl jedním z mála lidí, kteří se dočkali téměř zbožšťující glorifikace již za svého života. Tato glorifikace ovšem nebyla ničím v porovnání s tím, co v tomto ohledu sehrála nostalgie a vzpomínky po jeho smrti. Ve chvíli Masarykovy smrti se již nezadržitelně blížil konec míru v Evropě, lidé byli unaveni důsledky celosvětové hospodářské krize a zkrátka bylo celkově přítomno to, co bychom mohli pozdější terminologií označit jako „blbou náladu“. Je tedy pochopitelné, že se vzpomínky na časy prosperity a časy nadějí tolik spojily s osobou TGM a že hrůzy, jež následovaly, byly pak s těmito vzpomínkami porovnávány.

Na jedné straně tedy můžeme sledovat pochopitelnou úctu k vynikající osobnosti, na straně druhé ovšem také již v úvodu zmiňovanou tendenci ke glorifikaci laciné, jež více než z úcty k životu a dílu TGM, vychází z lidské potřeby kohosi vzývat, kohosi bezbřezě uctívat a mít i kohosi, kdo nasvítí nějak ušlechtilě veškerou nenávist ke stávajícím poměrům. Kvůli tomu všemu máme „mýtus TGM“, člověka nedotknutelného, člověka, o němž se nepochybuje.

Není účelem mé práce pokusit se tento mýtus zbortit, není jejím účelem ani ukázat „odvrácenou stranu TGM“ či cokoliv podobného. Kladu si za cíl proniknout skrze aureolu, již je TGM obklopen, provést analýzu jeho života, činů a myšlenek, a argumenty podepřít svůj názor, že Masaryk může být vnímán i dnes jako morální autorita, a nejen jako jakási figurka dějin, jež tolikrát do nebe vychválena, nemá nám již co relevantního předat.

Chceme-li hovořit o Masarykovi jako o skutečné morální autoritě, měli bychom začít úvahou nad samotným jeho životem. Dítě z rodiny bez majetku a společenského postavení (otec negramotný kočí a matka kuchařka) zvládlo v časech, kdy byla prostupnost společenských vrstev mizivá, dostat se nejprve na studia do Brna, pak do Vídně a poté jako již dospělý muž získat doktorát, docenturu, profesuru, poslanecký mandát, a nakonec se stát prezidentem ve státě, který sám založil. To je celkem bláznivý životní příběh, chtělo by se říci. Nabízí se samozřejmě otázka, jak toho docílil? Odpovědí je přirozeně více, nicméně domnívám se, že hlavní roli hrály tři věci: tvrdohlavost, pracovitost a intelektuální schopnosti. Díky své inteligenci, kterou se Masaryk nikdy nebál používat, se dostal na gymnázium v Brně, kde byly jeho studijní výsledky natolik excelentní, že byl doporučen na místo soukromého doučovatele pro rodinu policejního ředitele Antona Le Monniera, jednoho z nejvlivnějších lidí v tehdejší Brně. S rodinou se sprátlil, což se ukázalo ve světle pozdějších událostí pro něj být velmi užitečné. Masaryk totiž nikdy nepatřil, jak bude ještě řečeno níže, k lidem servilní povahy, kteří by si nechávali líbit bezpráví, jež se děje ať už jim samým či kolem nich. Když byl například Masaryk v kvintě, dostali na latinu a řečtinu nového profesora, jenž trval na tom, aby byla latinská a řecká jména vyslovována s německou výslovností, Masaryk to ovšem odmítal a schválně je vyslovoval „česky“ („Čičero“ namísto Cicero). Na této zdánlivě banalitě trval a neustoupil ani poté, co si jej zavolał ředitel, obdržel pětku z mravů, a nakonec byl pro tento a jiné podobné přestupky ze školy vyloučen. Tato věc neměla na jeho život jakýkoliv destruktivní účinek, neboť La Monnier byl poté přeložen do Vídně a Masaryk mohl díky jeho konexím nastoupit na školu tam. Proč ve své práci uvádím již tuto příhodu, když taková banalita, jako je výslovnost latinských a řeckých slov, zcela jistě neznamená nic v porovnání s událostmi, jež v jeho životě měly teprve přijít? Považuji totiž za nesmírně důležitou skutečnost, že již ve velmi mladém věku byl schopen nesmířit se s tím, co mu bylo vnucováno, co ovšem sám nepovažoval za správné a co odporovalo jeho zásadám. Činil tak v prostředí, jež bychom mohli dnes označit jako „ultrakonzervativní“ a které zcela jistě nepěstovalo v člověku žádného samostatného ducha, nýbrž hledělo se vždy důsledně vypořádat s každým, kdo by se jakkoliv postavil na odpor. Masaryk tak činil také za obrovského rizika pro vlastní budoucnost, vždyť nechybělo mnoho, a byv vyloučen

z gymnázia, mohl klidně skončit jako dělník v nějaké z brněnských textilních továren. Příběh má ale vedle samotného „postavení se na odpor“ ještě jednu stránku, a tou je již zmiňovaná Masarykova pracovitost a inteligence. Tyto vlastnosti byly jistě zodpovědné za to, že mohl navzdory krátkodobé překážce pokračovat ve studiu a budování svého života. Osobní integrita tedy překonala, a zdaleka ne jedinkrát v jeho životě, síly zdánlivě větší.

Poskočme nyní o nějaký čas dopředu, rovnou k tomu, co jej učinilo ve své době společensky významným a proč musel opět hájit to, čemu sám věřil, proti drtivému tlaku většiny. Boj o rukopisy. Masaryk, věren svému celoživotnímu a mnohokrát zdůrazňovanému realismu, věřil, že pravda je zákonitě věcí dobrou, věcí, jež musí být prosazována a přítomna vždy a za všech okolností. Považoval proto za samozřejmé, že když profesori Gebauer a Goll prokázali jasnými a nezpochybnitelnými cestami vědy, že rukopisy Královédvorský a Zelenohorský jsou falzifikáty, může být tato skutečnost, jako skutečnost prokázaná, publikována v literárně-vědeckém časopise Athenaeum, jehož byl Masaryk tou dobou hlavním redaktorem. Abychom celou věc správně pochopili, musíme se ovšem vžít do situace té doby. Doby národního obrození, kdy bylo vše prosáklé „vlastenčením“ a cokoliv a kdokoli, kdo by do tohoto naladění nezapadal, musel být automaticky považován za veřejného nepřítele a zrádce. Samozřejmě tedy, když byla pod Masarykovou záštitou zpochybněna pravost dokumentů, jež měly dokazovat historickou kulturní vyspělost českého národa, musela být tato pochybnost zašlapána do země. Proti Masarykovi se tedy strhla bezprecedentní kampaň. Začalo na něj být pohlíženo jako na zrádce a tato štvaniice výrazně zasáhla i do jeho osobního života. Masaryk se měl těsně před vypuknutím celé aféry stát trvale profesorem na Karlově univerzitě, pracoval na Ottově slovníku naučném, pro tehdejší i pozdější dobu nesmírně význačném díle, a měl za výhodných podmínek pronajatý byt ve Ville Osvěta, vlastněné jeho spolupracovníkem a obdivovatelem Václavem Vlčkem, vydavatelem časopisu Osvěta. Po vypuknutí kampaně, kdy se proti němu obrátila nejen celá akademická obec, ale i veřejnost, se však již profesorem na UK stát nemohl, práci na Ottově slovníku musel opustit, a opustit musel i byt, neboť se s Vlčkem ve zlém rozešel právě kvůli sporu o pravost rukopisů. Spor na první pohled akademický tedy vstoupil do všech aspektů Masarykova života a těžce zasáhl třeba i jeho ženu Charlotte Garrigue, osobu nadanou mimořádnou inteligencí a vnímavostí. Přes toto všechno Masaryk neustoupil ani o píď, věren krédu „Pravda vítězí“.

Tato kampaň, navzdory své tvrdosti, mohla by být ovšem považována za drobnou v porovnání s takzvanou hilsneriádou, štvaniicí, která Masaryka nejednou mohla stát i život. Když byl židovský mladík Leopold Hilsner obviněn z rituální vraždy mladé křesťanské dívky Anežky Hružové, netvrdil Masaryk, že je Hilsner nevinný. Tvrdil, že proces, jenž je proti němu veden, není veden spravedlivě a že viník je znám ještě před rozsudkem. Tou dobou byl antisemitismus rozšířeným, obecně přijímaným narativem, a když se objevila příležitost k jeho vytrysknutí na povrch, byla veřejností vždy nadšeně přijímána. Masaryk ovšem coby humanista, ale i realista, nedokázal snést představu, že by měl být kdokoli odsouzen na základě nesmyslné středověké pověry o tom, že Židé užívají krev křesťanských panen k rituálním účelům. To vše se mělo stát v době, kdy docházelo k prudkému rozvoji vědy a objektivního vědění obecně a víra v člověka, coby bytost rozumnou, rozumně jednající, byla na jednom ze svých historických vrcholů. Masaryk se tedy postavil proti tomuto již dopředu rozhodnutému procesu a opět za cenu obrovského sebeobětování a maximálního vypětí vlastních sil a dovedností se pustil do boje za pravdu a do obhajoby práva na spravedlnost. Samozřejmě, že se na něj strhla opět obrovská štvaniice, během níž nemohl třeba po měsíce promluvit na svých přednáškách, neboť jej studenti křikem nepustili ke slovu. Byl obviňován ze všech stran, obviňován z toho, že je „placen od Židů“, kterýžto názor se údajně rozšířil natolik, že jej přijel vlastní otec požádat o půjčku, „když je teď tak bohatý“. Masaryk byl opět zrádce, zaprodanec, který by zasloužil „jít s Hilsnerem na houpačku“, jak zněla slova

dobového popěvku. Útoky na něj i jeho rodinu byly tak silné, že dokonce vážně zvažoval emigraci. Nakonec však opět neustoupil a díky svým dovednostem vést debatu a obstát v ní, díky své preciznosti (zločin se vydal sám na místo vyšetřovat) a svému skálopevnému odhodlání, dosáhl zrušení rozsudku smrti soudem vyšší instance a obnovy procesu.

Co tedy charakterizuje Masarykův stále aktuální odkaz nejvíce? Především neochvějná víra v etické hodnoty a v to, že pravda je zkrátka nutností a musí být obhájena a prosazena vždy a za všech okolností. Tento postoj a přístup je patrný napříč celým Masarykovým životem a byl vždy přítomen v jeho jednání. Za největší satisfakci, jaké mohl dosáhnout, považoval Masaryk to, že celá jeho životní zkušenost dle něj potvrzovala, že jeho víra v pravdu, mravní zásady, humanitu a demokracii je oprávněná. Ruku v ruce s Masarykovým odhodláním a vírou šla vždy i jeho mimořádná pracovitost, znalost věci a intelektuální dovednosti, které z něj činily relevantního aktéra diskuse. Co říkal někdo takový, nemohlo být bráno na lehkou váhu. To ctili jeho příznivci, ale museli to uznávat i jeho názoroví oponenti.

Vraťme se nyní k původní otázce mé práce: „Co si vzít od Masaryka dnes?“ Kulisy doby se přirozeně změnily, ale „herci“ nikoliv. Lidé jsou stále stateční i zbabělí, chytří i hloupí, pracovití i líní, morální i bezskrupulózní. Masaryk věřil, že pro život úspěšný a pro život naplněný je nezbytné žít v plném souladu s mravními zásadami, které člověk uznává. Věřil, že je třeba nikdy neustupovat zlu a lži, a naopak vždy pevně stát na straně dobra a pravdy. Je třeba tak činit i navzdory nutnosti osobních obětí a vypětí všech sil. Masaryk tak žil a zemřel s vědomím, že vrcholem jeho života bylo potvrzení ideálů, ve které věřil.

Při studiu Masarykova života a při uvažování nad jeho poselstvím a odkazem vytanula mi v mysli proslavená věta Johna Lennona, která též mohla nalézt svůj předobraz v životě Tomáše Garriguea Masaryka: „*Nakonec všechno dobře dopadne, nedopadlo-li to dobře, není to konec.*“

(2024, 4. místo v celostátní literární soutěži Masaryk do škol)

Marie Indrová

Raději jablkem

Ve snech se stávám jablkem. A po večeru mezi paneláky, v dechu beton a asfalt mezi prsty, vnitřnosti protrhané zvukem tramvají na náměstí Svobody, oči vyklované hladovými holuby a obličej vyřezaný v plakátech před divadly, jsem v noci jablkem.

Koulelo se koulelo jak slzy po tváři dítěte, koulelo se koulelo a skončilo na předměstí Brna. A kdysi dávno, uchopila jej do rukou žena, a viděla pravdu. Kdysi dávno uchopil jej do rukou muž, a viděl moudrost. A kdysi dávno jediné, co muž ochutnal, byl hřích a kdysi dávno jediné, co žena poznala, byla bolest. A přesto zasadili jabloň. Protože nebylo bělostnější kůže, proti květům na jabloni. Protože nebylo sladší vzpomínky na poslední moment ráje. Před spaním si šeptali, muž a žena, že ničeho nelitují a všechno by udělali stejně. Ve spánku pak snili o ráji.

Mám v sobě červa. Červ si bezostyšně našel cestu skrz. Cítím ho pod kůží, když jdu ulicí, cítím ho v plicích a žilách a srdci, když mávám dětem v autobuse. Pomalu si hledá cestu skrz tkáň a já jsem volala: „Vidíte...červ! Vyřízněte ho, dokud je čas, vyřízněte ho, dokud nemá všechno.“

Dlouho je tomu, co jsem tohle volala, dávno je červ mým nejlepším přítelem, dávno má uvnitř mě obývací, sedí před televizí a pije pivo. Ten červ poznal pravdu, a zjistil, že je hořká a je potřeba ji zapít kořalkou. Dlouho spolu debatujeme o tom, proč jsme se stali, čím jsme se stali, a v těch chvílích se mu přiznávám, že vůbec nejsem jablkem, nejsem ani ovocem, a že to, co jsem, se mu bojím sdělit. A v těch chvílích ho popadá smích a směje se dlouho a nahlas, až se celý strom třese, což ho unaví a musí si jít lehnout. Už v sobě mám červa a stále nejsem jablkem.

Jablkem nejsem dlouhý čas, od chvíle, kdy mě utrhli, kdy mě vzali z náručí bělostných květů a rozhodli můj osud. Lidé jablka krájí z touhy po pravdě už od Edenu a do teď do dnes, i když už jen ze setrvačnosti. Já jablka strouhám, jen tak se člověk pozná, jen tak poznám jablko. Strouhám jedno po druhém, a budu až do chvíle, než nastrouhám i sebe. Kousek po kousíčku, než se dostanu k sobě, ke kůži a nebudu muset přestat. Stanu se jablkem a nastrouhám se do štrůdlu. Budu se válet mezi dvěma pláty listového těsta a křičet: „Už to vím! Už vím, proč tohle všechno!“

Jsem v procesu strouhání a strouhám si paty o chodníky na nádraží v každém novém městě. A strouhám si jazyk, když mluvím o křehkosti lidské duše. Strouhám si oči o slzy, když vidím opravdovou jabloň. Ne tu, co jsem znala z dětství. Ne plastový košík, mezi okurkami a hovězím. Víte, jak dítě z města začne plakat, když poprvé uvidí jabloň?

Na kraji města jsem potkala jablko a ono se mě ptalo, čím se chci stát, nemohla jsem mu odpovědět, ne když jsem se mu dívala do očí. Ptala jsem se ho raději zpátky a ono vyprávělo, jak vždy chtělo být kominíkem. Donesla jsem ho pak kamarádovi a přála si při tom být jablkem, o které se dělíme s přáteli. Dala jsem mu ho a šla jsem vymetat komíny. Druhý den jsem opět potkala jablko.

„Co bys chtěla být?“ zeptalo se mě.

„Rajče,“ řekla jsem a plnou silou jsem do něj kopl.

Dlouho jsem pak přes saze neviděla bílé květy jabloní.

Byla bych jablkem, a snila bych o nastrohání, o pravdě, která s tím přijde. Snila bych o chladném kovu a teplých rukou, o otevřeném okně, z kterého je vidět krajina, o smích a letmých polibcích na vrásčité tváři. Snila bych o tom všem zpoza plastu, coby dvě procenta koncentrátu v „jablečné šťávě“.

(2024, 1. místo v celostátní literární soutěži Rosteme s knihou, kafkovské téma V koho nebo v co byste se chtěli proměnit)

Klára Kubičková

Kamarád

Studí ji chodidla. Zavrtí se a snaží se do náruči přivinout zbytky včerejší bláznivé noci. Když vedle sebe nahmatá prázdné místo, ospale se posadí.

„Tohle nemůže fungovat, víš?“ Katarina pozoruje kluka, který během svých slov hopsá po pokoji ve snaze natáhnout si kalhoty. „Proč?“ Její hlas je po ránu hrubý jako šterk.

„Já se tě snažil milovat, opravdu snažil, ale...“

„Ale, jdi do prdele! Jdi!“

„Vidíš?“ zašeptá jemně, zavrtí hlavou a s povzdechem za sebou zavírá dveře ložnice tak jako mnozí před ním. Ona si odevzdaně lehá zpět do polštářů.

„Já ti to říkal,“ ozve se vedle ní hluboký melodický hlas. Na rameni jí přistane těžká plyšová tlapa. „Nikdo tě stejně není hoden, láska bolí, sex taky, pojď, zahrajeme si pexeso.“

Katarina se dá do křiku.

Když poprvé potkala medvěda, byla malá a moc smutná. Otec ji zase jednou uhodil, matka vzlykala ve spíži mezi zavařeninami a zacpávala si uši.

„Rodiče za moc nestojí, pojď, půjdeme si radši hrát.“

Medvěd dostal jméno Medvěd, ostatně děti nemají zdaleka tolik fantazie, jak se o nich povídá, a už s ní zůstal. Její jediný opravdový člen rodiny, jediný kamarád, jediná úniková cesta. Byli spolu piráti i králové, hráli si na schovávanou, sáňkovali. Dlouho do noci, když si malá Káťa mazala modřiny, si pod peřinou povídali.

V pubertě Káťa Medvěda přerostla. Sahal jí sotva po prsa a bavilo ji plácát ho po hlavě mezi pomalu se odpárávající uši. Když se snažila spravit vztah se svou matkou, poté, co je otec konečně opustil, cítila se, jako by na ni zoufale volala přes celý oceán. A Medvěd stál vždy při ní, nikdy nebyl v ničem proti, ujišťoval ji, že si ji matka nezaslouží a že bude velká akrobatka. S akrobacií skončila stejně rychle jako začala. Byla trochu moc baculatá pro většinu sportů. A pro většinu kluků.

Když se s ní ten první z toho důvodu rozešel, snižovalo mu ego, že ji ani neunesl, dlouhé týdny a měsíce téměř nejedla. Ale jednoho dne, kdy seděla pod zahradním rozviklaným stolkem, donesl jí Medvěd pizzu. A krmil ji s ní a hladil ji tlapou po vlasech a ona plakala a choulila se mu na klíně, i když byl o tolik menší než ona. Ale pizzu celou, kousek po kousku snědla.

Žádné vztahy jí nikdy nevydržely, Medvěd jí vždy zvládl ukázat, že má na víc. I v dospělosti jí bylo nejlíp pouze v jeho společnosti. Ve společnosti, kde mohla zastavit čas a být dítětem, kterým nikdy neměla šanci naplno být. Vyrostla z ní zahořklá, sebestředná a osamělá ženská, která si doma ale stavěla bunkry z nábytku a dek a bála se tmy a příšer pod postelí.

V práci Medvěd sedával na parapetu před oknem kanceláře. Pil milkshaky a jedl spoustu sendvičů a občas na sebe ti dva zamávali a usmáli se. Ale Katarina nebyla šťastná. Toužila po rodině a lásce a domovu a dortech. Část jejího já věděla, že Medvěd není skutečný, že jeho objetí nehřeje a jeho hlas zní jako hlas jejího dědečka, který je už dávno mrtvý. Ale ani hodně práce, ani krátkodobé známosti, ani prášky ho neodradily. Vždy se vrátil.

„Chci domů.“

„Vždyť tady jsi přece doma, tady jsme oba doma. Když ne pexeso, tak piškvorky?“

„Bud' ticho. Bud' už ticho!“ Katarina si zacpává uši, zavírá oči.

Když je otevře, Medvěd stále sedí na její posteli v tureckém sedu, ve svých knoflíkových očích má zmatený pohled. Katarina beze slova vstane, opustí byt, dům, město.

Jede rychle, příliš rychle. V zrcátku vidí, jak se Medvěd rozvaluje na zadním sedadle a mlčky plete punčochy. Zaparkuje křivě, na chodníku a naráží u toho do poštovní schránky, z které se vysypou dopisy. Vystoupí a zazvoní na dveře, srdce má až v krku, potí se jí ruce.

Otevře jí stará paní v modrém županu s natáčkami ve vlasech.

„Katuško,“ vydechne překvapeně. A Katarina jí padne do náruče. Žena ztuhne, ale pak objetí nejistě opětuje. Neviděly se už téměř desetiletí.

Katarina ji sevře pevněji, cítí její tep a vystouplá žebra, zaboří jí tvář do krku a dá se do pláče. Do pláče hlasitého a usedavého. Do pláče ubohého a usopleného. Do pláče dítěte.

A cítí se v bezpečí a šťastná a Medvěd se najednou ztratí z dohledu.

(2024, 1. místo v literární soutěži Bigy)

Marie Indrová

Hladinou jezera se stanu

Stal jsem se hladinou jezera. Tak moc jsem byl v klidu. Na této hladině nebyla už přes hodinu jediná vlnka, a i já jsem byl v takovémto stavu vědomé nehybnosti. Plně ponořen do chladivé vody měl jsem nad hladinou pouze hlavu, a pouze když jsem otevřel oči, voda zaznamenala pohyb a trochu se zatřásla. Pohyb mých víček byl nejprudší ze všech pohybů v okolí, dokonce i můj dech už byl úplně nepatrný. Nikde poblíž nebylo živé bytosti, to já jsem byl poslední živá bytost. Svět docházel do naprostého konce a já s ním. Do naprostého konce, naprosté rovnováhy.

Trochu jsem se zasmál, zvuk mého smíchu se ovšem rozlehl místností hlasitěji, než by se mi líbilo. Podíval jsem se ke dveřím, ale za sklem jsem nikoho neviděl. Ještě patnáct minut, vypnul jsem mobil a podíval se do nehybné tváře mého otce. Čekal jsem na popíchnutí viny, jak jsem se na něj díval, ale nedostavilo se, no nic, opět jsem zapnul mobil a vrátil se k videu, které jsem sledoval. Prvních pár týdnů poté, co převezli otce do nemocnice, jsem u něj jenom seděl. Seděl jsem a díval se na něj, připadalo mi divné na něj mluvit, i když vím, že i to lidi dělávají. Teda vlastně nevím, viděl jsem to jenom ve filmech. Všichni si mysleli, že brzy zemře, ale teď už to budou dva měsíce a jeho stav se nezměnil. Jsem jediný, kdo ho navštěvuje, třikrát týdně, vždy čtyřicet pět minut u něj strávím. Po práci vždy ve stejný čas nasednu na stejný autobus, čtyřicet pět minut strávím tady, potom jdu do posilovny a v pátek do baru. Většinu času jsem na mobilu, dokončuji pracovní věci, dívám se na videa o vaření a tak podobně. Trochu jsem se za to styděl, ale teď už mi přijde divné tam jen tak sedět celou tu dobu. Myslím, že otci nevadí, že na něj nezírám celých čtyřicet pět minut.

15:45, tak to by bylo. Ještě jednou jsem se na něj podíval. První týden, když jsem za ním chodil, držival jsem jej za ruku, svýma oběma jsem držel tu jeho bezvládnou, po tvářích mi tekly slzy a já jsem ho nepustil, ani abych si je otřel, teď už mi i to přišlo zvláštní. Zdvořile jsem se usmál a vyšel jsem ze dveří.

„To mě mrzí.“

„Co?“

„To s tvým otcem, nedopověděl jsi to.“

„A jo, jo, to je v pohodě.“

Došlo mi, že jsme poslední minutu seděli v naprostém tichu. V naprostém tichu, zatímco já na ni zíral, aniž bych se to pokusil skrýt.

„Co jsi chtěl říct?“

Odkašlal jsem si a napil se vína, abych trochu skryl rozpaky.

„Co? Já ani už nevím, to je jedno.“

Opět jsem se na ni podíval, v podstatě jsem se nedíval na její obličej, ne jako na celek, jediné, co jsem viděl, byly ty tři pihy. Tři pihy na jejím obličejí. Plavaly mi před očima jak bermudský trojúhelník.

„Co tvoji rodiče?“ dodal jsem rychle.

„Už jsem ti to říkala, oba pracují tady.“

Pravda, najednou jsem měl ten obraz v hlavě, ona sedící na židli a její rodiče za jejími zády, každý z jedné strany, k nerozeznání od ostatních číšníků, až na ty pihy. Až na ty pihy, došlo mi a najednou jsem dostal strach podívat se číšníkům kolem nás do tváře v domněnku, že bych tam našel ten samý trojúhelník. I ten obraz s ní a jejími rodiči tvořil vlastně trojúhelník, trojúhelník z lidí se třemi pihami na tváři. Odložil jsem vidličku, třásla se mi ruka.

„Tak mi je ukaž,“ řekl jsem tónem, který měl znít odlehčeně a zábavně, ale zněl spíš vyděšeně a mírně hystericky.

„Ne, prosím tě, táta to tu vlastní a máma mu dělá účetní, nedělají číšníky,“ zasmála se.

„Aha...“ řekl jsem v tónině o trochu vyšší, než by snad bylo normální. Odmítal jsem se zpět podívat na svůj talíř, musel bych totiž vidět i vzor na ubruse. Nechtěl jsem ho znovu vidět, věděl jsem, co je na něm. Naprázdno jsem polkl.

Bylo pondělí, šel jsem do práce a po práci měl v plánu jít za otcem. Příchod do hotelu mě vždycky uklidní. Začal jsem v nebeském Hotelu pracovat hned po studiích. Tedy přesněji poté, co jsem je předčasně ukončil. Prošel jsem tehdy něčím, co doktoři nazvali nervovým zhroucením, já bych to tak nepopsal. Přestal jsem prostě žít tady, v tomhle světě. Jenom na chvíli, ale přesto na dost dlouhý čas, aby to lidi kolem mě zaujalo. Stál jsem tehdy zrovna na zastávce, na lavičce jsem měl položený batoh plný knih a náhle, jako by mi něco poručilo, jsem batoh vzal z lavičky a přešel ulici. To bylo poslední, co jsem si pamatoval. Až zpětně se ke mně donesly ty historky. Občas jsem prý přišel na přednášku, občas ne, nebo jsem seděl v jedné přednáškové místnost celý den a večer mě musela vyvést ostraha. O ničem z toho nevím. Možná jsem bral moc drog, moc pil, měl moc práce, možná ne, nepamatuju si to. Najednou jsem byl na autobusovém nádraží ve Vídni, byla zima, v kapse jsem měl lístek na koncert klasické hudby, který se konal před pěti lety, a zapalovač. První věc, co jsi pamatuju, bylo, že jsem se podíval nahoru, protože sněžilo. Měl jsem na sobě šortky a triko s krátkým rukávem, to stejný, co jsem měl tehdy na zastávce, tehdy bylo léto, teď byl únor. Dostal jsem zápal plic, týden jsem byl v nemocnici, doktoři byli zaujati mým stavem, tím, že jsem si nic nepamatoval. Já jsem doufal, že mě navštíví matka, ale dlouho se mnou odmítala mluvit, po tomhle všem. Navštívil mě jenom jeden pán, pan Majitel, a dal mi tu práci. Prý přesně takové lidi ve svém hotelu potřebuje. Do školy jsem se už nevrátil a začal jsem pracovat.

Hotel se jmenoval prostě Hotel, ale já jsem mu říkal nebeský, přesně to ho totiž vystihovalo. Byl nad vším, nad celým městem se vznášel v oblacích a byl tam nebeský klid. Stovky metrů krajiny, chodby plné prázdných pokojů a jezero. Pan Majitel se mnou byl nesmírně spokojený, zanedlouho jsem celý hotel vedl. Moje práce spočívala v tom, za jeden den projít všechny pokoje a zkontrolovat, jestli se někdo ubytoval, a když ano, zapsat si to do deníku. Hotel je obrovský, tak mi to obvykle zabralo celý den, Hotel také nemá žádnou recepci, proto je potřeba hosty kontrolovat takto.

Našlapoval jsem v měkké trávě a blížil se k Hotelu, pan Majitel byl na terase, a když mě uviděl, zamával mi.

„Zdravím, jdete brzo,“ řekl mi, když jsem k němu došel.

„Ano musím odejít dřív, jdu odpoledne navštívit otce.“

Pan Majitel byl plešatý velmi starý muž, už když jsem ho poznal, byl na vozíčku, možná na něm byl celý život, přišlo mi zvláštní se na to ptát. Musel to mít těžké, když býval na celý hotel s tolika schody sám.

„Jste moc hodný, že za otcem chodíte tak často.“

„Hm...“

Chvíli se mnou prohlížel pokoje.

„Proč za ním vlastně někdy nepřijde vaše matka? Jestli se smím ptát.“

„Myslím, že už ho považuje za mrtvého. Chopila se příležitosti a peněz, někam odcestovala, je mladá, ještě může, ono oba jsou mladí...“

„Ach tak, ale přece i vy jste mladý, nemám pravdu?“

Vyděsilo mě, co řekl.

„Víte, poslední dobou všude vidím trojúhelníky, je to jako by se v nich život pohyboval, jako by to byl základní vzorec hmoty. My jsme nikdy nebyli trojúhelník. Vždycky byl otec, nohama pevně na zemi, na ramenou mu stála matka a dívala se po okolí, a já byl stovky kilometrů nad nimi v oblacích, nebo hluboko pod zemí v černé hlíně, nikdy jsme nestáli tak, abychom na sebe viděli, nemohli jsme si podat ruku, jak to lidi dělávají. Trojúhelníky mě děsí, nevěděl bych, jak lidem podat ruku, kdybych se v jednom ocitl.“

„To je mi líto.“

Podíval jsem se na něj.

„Chybí mi otec,“ zašeptal jsem.

Pan Majitel v sobě žádné trojúhelníky neměl, měl lysou hladkou hlavu, hladké ruce na opěrkách vozičku a příjemný úsměv, při kterém neodhaloval zuby. Cítil jsem, že mi po tvářích tečou slzy, rozloučili jsme se a pan Majitel zmizel za rohem. Nechal jsem slzy téct, a po čtvrtém prohlédnutém pokoji samy ustaly. Objevil se pouze jeden nový host, v jednom pokoji jsem pod postelí našel drobné děvčátko. Usmálo se na mě. Usmál jsem se zpátky a zapsal jsem ji do deníku.

Všechny pokoje jsem měl zkontrolované a zbývalo mi ještě trochu času. Šel jsem se proto projít k jezeru. Když jsem k němu došel, připadal jsem si najednou hrozně unavený, trásl se mi ruce a v očích mě pálily další slzy. Jediná možná cesta mi přišla skrz jezero. Zastavil jsem se, až když jsem byl po krk ve vodě. Až v té chvíli ze mě začal opadávat prvně strach, pak únava a pak, postupně, jako bych ho ze sebe smýval, smutek. Začal jsem se stávat hladinou jezera. Tak moc jsem byl v klidu. Na hladině nebyla už přes hodinu jediná vlnka, a i já jsem byl v takovémto stavu vědomé nehybnosti. Plně ponořen do chladivé vody měl jsem nad hladinou pouze hlavu, a pouze když jsem otevřel oči, voda zaznamenala pohyb a trochu se zatřásla. Pohyb mých víček byl nejprudší ze všech pohybů v okolí, dokonce i můj dech už byl úplně nepatrný. Nikde poblíž nebylo živé bytosti, to já jsem byl v té chvíli poslední živá bytost. Svět docházel do naprostého konce a já s ním. Do naprostého konce, naprosté rovnováhy.

A potom ten zvuk. Ten příšerný, mučivý, na kůži pálivý zvuk. Hudba. Bubny a zpěv, naschvál nedodržující pravidla harmonie. Cítil jsem, jak se i voda vzpírá, nechtíc roztřesená, příšernými vokály. Běžel jsem po trávníku, bos s mokrým oblečením. Popadal jsem dech.

„Co to je? Kdo to pustil?“ slyšel jsem se křičet hlasem, který jsem nepoznával.

Pak jsem to uviděl, u vchodu do Hotelu byl gramofon, z reproduktoru šla hudba, přestože se pod jehlou neotáčela žádná deska. Vypojím ho z elektřiny, pomyslel jsem si, to je jediná možnost. Našel jsem šňůru a začal za ni zběsile tahat, byla dlouhá, ale já nepřestával. Až když konečně jsem ucítil, jak povolila, v momentě, kdy jsem ji vytáhl se zásuvky a rozhostilo se ticho.

„Vede až na zem,“ ozval se medový hlásek kousek od mé pravé ruky. Otočil jsem se, stál tam prázdný vozík a vedle něj to děvčátko, co se dneska ubytovalo. Podíval jsem se na šňůru ve své ruce.

„Pospěš, už tak jdeš pozdě, musela jsem tě vzbudit, nebo bys to úplně zaspal.“

Pravda, návštěva otce.

„Musíš se spustit, jinak to takhle narychlo nejde.“

„Já vím.“ Ale mám strach, pomyslel jsem si. Seděl jsem tam, v mokrém oblečení, s tou šňůrou stále v ruce a nedařilo se mi zklidnit dech. Děvčátko jako by mi rozumělo, přešlo od vozičku až ke mně, usmálo se a dalo mi pusku na čelo. Začal jsem se spouštět, zprvu pomalu a pak stále rychleji, protože jsem viděl, že na zemi už je dávno tma.

A najednou jsem tam stál, v nemocničním pokoji, a hleděl na prázdnou postel.

„Tati?“ řekl jsem, ale můj hlas nebyl slyšet. Byla tam taková tma. Jako bych snad vypojil celou nemocnici. Zapojil jsem šňůru zpět do zásuvky, ale nic se nestalo. Nevím, jak dlouho jsem tam stál. Nakonec jsem vzal batoh s otcovým náhradním oblečením a začal do něj skládat knihy z nočního stolku. Donesl jsem mu jich tolik za ty dva měsíce..., nechtěl jsem, aby měl dlouhou chvíli, a kdykoli jsem viděl knihu, která mi otce připomněla, donesl jsem mu ji. Zapnul jsem batoh a s posledním pohledem na prázdnou postel jsem odešel.

Na zastávce jsem si položil batoh ztěžklý knihami na lavičku. Úplně mi došly slzy, uvědomil jsem si, všechny jsem je proplakal zbytečně. Náhle mě zaujal pohyb na druhé straně ulice, někdo tam na někoho mával, rozhlédl jsem se kolem sebe, abych se podíval na koho,

ale nikdo kolem mě nebyl. Mával na mě, samozřejmě, byl to můj otec. Měl na sobě to stejné oblečení jako na fotce, kterou si nechávám v peněženke.
„Tak pojď“,“ slyšel jsem ho říkat. Vzal jsem batoh z lavičky a přešel ulici.

(2024, 2. místo a Cena publika v literární soutěži Bigy)

Klára Kubíčková

Kam zmizela dívka s pomerančem?

Ulice vedoucí od našeho domu přes náměstí ke kostelu byla vždy pokrytá tenkou vrstvou prachu. A bylo jedno, kolikrát napršelo nebo kolikrát se ji sousedka K. pokoušela zamést svým koštětem s nalomenou rukojetí. Špína z ní ne a ne slézt. A právě tady jsem ji celý ten čas vídal. Nikdy jsem nezjistil její jméno a teď vím, že bych je ani vědět nechtěl. V té chvíli by se totiž má múza stala skutečnou žijící a dýchající bytostí, a ne pouze mou osobní krásnou iluzí.

Naše první setkání mám do paměti vryté tak hluboko, že když zavřu oči, stále ji před sebou vidím, jako by to bylo včera. Poskakuje po ulici lehkým, bezstarostným krokem, otáčí se přes rameno a před sebou špičkou nohy postrkuje pomeranč. Dva malí kluci, bosá chodidla, bílé košile, spěchají za ní. Pokouší se jí pomeranč sebrat, tahají ji za květované šaty a za ruce a ona je se smíchem setřásá a pokračuje dál za svým barevným míčem. Pomeranč jí uteče a přikutálí se až ke mně. Zvednu ho ze země, očistím a s úsměvem jí ho dám nazpět. A v jejích zelených očích není pranic z obyčejnosti. Ona poděkuje, já řeknu není zač a tohle je jediný rozhovor, který spolu budeme kdy vést.

Léta běží a ona se vrací. V šatech jako z doby před sto lety sedí před kostelem na lavičce, kolena přitahená k hrudi a čte. Nejčastěji Alenku v říši divů. Občas, stejně jako já, pozoruje okolí, ale s drobným úsměvem na rtech. Tak nevinná, tak nezkažená. Je to ona, kterou vidím, když maluji, když píši, když zavřu oči.

O dva roky později je tu znovu. Z roztomilého dítěte rozkvétá v půvabnou mladou dívku, a přestože její tělo ještě zcela nezískalo ženské tvary, ze všech sil se snaží působit, že ano. V tričku s výstřihem do tvaru písmena V, krátké sukni a teniskách sedí se sluchátky na uších a se sklopenými víčky. Někdy je sama, jindy s malou baculatou blondýnkou asi jejího věku. A i když vypadá jinak, v tom, jak nastavuje tvář kapkám deště a přivírá oči, stále vidím její snů nezbavené já.

Dospívá, vídám ji prvně, jak se vede za ruce s chlapcem, potom s dívkou. Líbají se pod kostelní věží, tancují po náměstí, hádají se a pak se k sobě se zoufalým chtíčem tisknou ve stínu podloubí. Dvakrát zlomené srdce, dvakrát slzy vyplakané nad těmito bytostmi, jí zcela nehodnými. Někdy přijdu blíž, naše pohledy se střetnou, jsem pro ni pouze obyčejný kolemjdoucí, ona pro mě svým příběhem náplň mého jinak tak prázdného života.

V dospělosti chodí v těsném tmavém kostýmku s nákupní taškou z Billy a život se z jejích zelených duhovek pomalu vytrácí. Potom se kostýmek mění na tepláky a prošívanou bundu o tři čísla větší. Mince chrastí, jak si v novém automatu kupuje sendviče a perlivou vodu. Z kapsy vytahuje krabičku cigaret, zjišťuje, že nemá zapalovač ani sirky a vztekle kope do patníku. Cigarety za chvíli nahrazuje injekční stříkačka a lžička. Někdy usíná jen tak na zemi, kousek od mých dveří. To pak v noci vyjdu ven a přikryji ji svou dekou, nebo jí do kapsy strčím několik bankovek. Nejraději bych ji odnesl dovnitř a už nikdy nepustil, ale ona nesmí vědět, že existuji. Navíc by se mě beztak bála.

Obarví si vlasy na černo. Nejspíš za své poslední peníze si koupila líčení a šaty a teď v tom krátkém oblečku stává v podloubí, přes sebe i v zimě hozený pouze kabát. Můj kabát, který jsem jí nechal před prahem minulý prosinec.

Rozpíchaná předloktí si zakrývá make-upem a krajkovými rukavičkami. Spousta mužů potácejících se potmě domů z nočních radovánek se u ní zastaví a za pár stovek si ji berou přímo tam, nebo ji odvádí k sobě do domu. A já se dívám skrze záclonu a roním slzy pro ztracenou lásku, kterou jsem nikdy ani neměl.

Na všechny ty muže se zářivě usmívala a do ucha jim šeptala ta nejsladší slova. *Bylo v tom však něco smutného, co mlčí, byl to stín, jenž jako šibenice trčí.* A potom jednoho dne nepřišla. Seděl jsem a čekal a doufal, a tak nějak to dělám vlastně dodnes. Kam zmizela má dívka s pomerančem?

(2023, 1. místo v celostátní literární soutěži církevních škol, téma Dva životy, jedna cesta)

Adéla Kabelková

Každý má dvě tváře

Úsměv ti září do světa,
prý slunce v sobě nosíš.
duše, ta nekonečná věta,
jejíž řádky tiše prosíš.

Ta prosba tvá, to poupě rozkvetlé,
ten dopis bez podpisu.
lehce nabádá, jak chmýří rozlétlé
odložit masku rysů.

Ten hodný andílek rázem se změní,
jak mlha na lukách, nedá ti spát.
a dlouhé verše překazí snění,
životem odteď musíš se drát.

Obrátíš svět a do světa vložíš
tajemný nádech, ten tichounký rým.
zboříš tu zeď a cihly složíš,
otázka přichází, zda stále bdím?

Černota odhalí pochmurnou tvář,
jen prázdná skořápka beze slova.
z člověka, co kdysi býval snář
stane se potichu zamlklá sova.

Veselé sluníčko přestane hřát,
jen jeho paprsky stále tu svítí.
přesto se všichni musí jen ptát,
odkdy jsi přestala plést věnce z kvítí?

Masku si ponechám, květy již nesu,
na louce z pomněnek bdít budu dál.
postrádám sílu a celá se třesu,
a modré květy blednou opodál.

(2023, 3. místo v celostátní literární soutěži církevních škol, téma Každý má dvě tváře)

Marie Indrová

Černobílé sny

Občas mi ve snech na dveře zvoní různí tvorové. A já jim nikdy nemusím jít otevřít.

Už týden potřebuji novou zubní pastu. Proč jen je zubní pasta něco tak obyčejného a samozřejmého, že si člověk nikdy nevzpomene, že už několik dní si čistí zuby vodou a musí si koupit novou? Mám pocit, že spíš než abych si připouštěl nekonečnost vesmíru, protože je to něco tak děsivého a nepředstavitelného, podvědomě věřím v nekonečnost svojí zubní pasty.

Opět si tedy večer čistím zuby vodou, když se ozve zvonek. Počkám, ale druhé zazvonění se už neozývá. Chvilí poslouchám, ale je ticho. Vypláchnu si pusu a prohrábnu si vlasy. Vidím, že se v obýváku svítí. A když vejdu a rozhlédnu se, zjistím, že v mém křesle sedí zebra. Vypadá unaveně, pod očima má tmavé kruhy, koutky jí visí dolů a velké pruhované břicho jí přepadává přes hubené nohy. Má na sobě vybledlý, ošoupaný černý kabát, v jehož kapsách něco frustrovaně hledá. Když si mě všimne, kývne mi na pozdrav. Konečně vyloví z kapes krabičku modrých camelek a zapalovač. Zapálí si a kouř vyfoukne nozdrami.

„Nevíš, v kolik to jede?“

„Cože?“

„Jestli nevíš, v kolik odsud jede bus?“ zopakuje zebra.

„No záleží, kam potřebujete.“

Zebra svaští obočí a po chvíli kývne hlavou. Vstane, projde kolem mě do kuchyně a linoleum tlumí zvuk jejích kopyt.

„Mám udělat čaj?“ zeptám se.

„Můžeš.“

Dojde mi, že mi ta zebra tyká, ale neupozorním na to. Vejdu za ní do kuchyně a vidím, že se přehrabuje v lednici. Dám vařit vodu, připravím hrníčky a periferně sleduji, jak zebra vytáhne zbytek salámu z lednice a odchází zpět. Slyším, jak pouští nějakou hudbu, nějaký jazz. Takový ten druh, který se ani nepokouší znít pěkně. Nepokládám se za intelektuála, a tak jsem jazz nikdy nepochopil, zvláště pak tento. Snaží se o co nejsložitější tón, snaží se snad překonat věci již existující a vytvořit něco zcela nového? Asi ano, ovšem za jakým účelem, když ne za touhou po kráse. Jaký to má význam, jaký má pak takové umění význam.

Beru hrníčky do ruky a s nesouhlasem na jazyku vcházím zpět do obýváku. Když však vidím jak zebra, v jedné přední držíc cigaretu, v druhé balení se salámem, tančí na mém tlustém koberci a její kopyta zanechávají rychle mizející stopy, jsem raději zticha a sedám si na pohovku s jedním hrnkem v ruce. Tančí úplně mimo rytmus, dokonce i mimo styl celé skladby. Pomalu se vlní a se zavřenýma očima plynule proplouvá pokojem, zatímco saxofony v písni psychopaticky jančí a dohání mozky lidí k šílenství. Když se melodie chýlí ke konci, zebra těžce dosedne do křesla a stále ještě se zavřenýma očima pojídá salám. Když skončí, napije se čaje a unaveně se na mě usměje.

„Doprovodíš mě na zastávku?“ zeptá se.

„Myslím, že takhle pozdě už nic nejezdí.“

„Vždycky něco jezdí,“ řekne a já se neudrím a zasměju se nad dramatičností, s jakou to pronesla. Když se jí ale podívám do očí, nevidím v nich ani náznak vtipu, a tak ztichnu a upřu pohled zpět do svého hrnku.

„Pojďme raději,“ řekne zebra po dlouhé chvíli ticha, které už začínalo být značně nepříjemné. Vyjdeme z domu do chladného večera. Sníh už je porušený mnoha páry bot, ale krajina si stále zachovává hlubokou zimní krásu. Dech se nám sráží ve studeném vzduchu a pomalu kráčíme po jediné cestě, která z domu vede, přímo rovně.

„Nepřijde ti zvláštní, že mluvím?“ ptá se zebra.

„Přijde mi zvláštní, že kouříš.“

A opravdu, od chvíle, kdy jsme vyšli z domu, na to nemůžu přestat myslet. Jak drží cigaretu v kopytu? Je to přece lichokopýtník. Hrozně bych si přál, aby si znovu zapálila a já se podíval, jak to dělá, ale netváří se, že by se k tomu chystala. Pohled má upřený před sebe a přední kopyta hluboko v kapsách kabátu. Řehtavě se zasměje mojí odpovědi.

„Víš, tvůj mozek neumí vytvořit, co nikdy neviděl,“ pokračuje, „to je jak s tím jazzem.“ Pomyslím si, že jsem zebra, co kouří, nikdy neviděl, takže její teorie už teď pozbývá na logice.

„Kombinace, kombinace a zase jen kombinace, máš pocit, že tvoje mysl je svobodná, ale přitom je omezená hranicemi tvé představivosti. Ty se díváš na něco špatného, něco všedního a krutého svou falešností, a tvoje mysl to přetvoří v něco dobrého a nového a překrásného. Není to ale skutečně nové, protože tvoje mysl má pouze podněty, které jí byly dány z tohoto světa, z tvého života, tvé výchovy a zkušeností. Tudíž to nové, dobré a krásné je jenom to staré, špatné, obalené vrstvami toho starého světa, protože jiný, dokud jsme na živu, nemáme. A když už si myslíme, že jsme unikli té každodenní krutosti, ať už je to ve snech, halucinacích nebo v jiných formách bezvědomí, ve skutečnosti jsme pouze ještě hloub. Pohřbení vrstvami našich vlastních lží.“

Zebra na chvíli ztichne, přemýšlím, jestli jí není zima, když na sobě má jenom ten kabát.

„Samozřejmě, jde to i naopak. To dobré a krásné můžeš obalit do vrstev špatného a nepravého, ale pouze takového, jaké sám znáš, nemůže to být horší, než co jsi sám prožil, či kombinace toho, co jsi prožil. Takhle je to možná jednodušší, ale zase kdo by to dobrovolně dělal, to snad jen umělci.“

Přemýšlím nad hranicemi představivosti. A že je přece mnohem víc než jen podněty ze světa kolem mě, různě převrácené a obalené. Že největší část mé představivosti je postavena na určité vyšší síle a ta že přichází sice z vnějšku, ale mnohem dál než z mého okolí a výchovy.

„Hloupí lidé. Každý z nich se považuje za proroka, kterému duchovní síly pronikají do snů. Jsem vděčná za čaj, nebudu už teda mluvit, protože tu nejsem od toho, abych ti bořila iluze.“

Zastavíme se a já se jí dívám do tváře a vidím v ní svého strýce. Vzpomenu si na její hlas, který je zvláštní kombinací hlasu mého učitele matematiky a hlasu mojí matky, a najednou si říkám, co když má pravdu. Rychle uhnu pohledem a podívám se za nás. Ve sněhu se táhnou dva páry stop, jedny ve tvaru bot a druhé ve tvaru kopyt. Vidím dál, než bych měl, a vidím, jak jsou naše stopy průhledné, jak se vše dá najít, jen když se jich člověk drží, když dokáže prohlédnout ty nekonečné kombinace. Aniž bych se na zebra opět podíval, vydávám se dál po cestě. Jdeme v tichosti, než dorazíme ke srážu. Venku je mlha, takže nevidím, jak je hluboký, ani co je za ním, jenom dlouhý koberec z mlhy zachytávající světlo z hvězd a měsíce nad sebou. Těsně u něj ale stojí zastávka, cedule a vedle ní nová vyleštěná dřevěná lavička.

„Proto ale ten jazz, víš?“

Nesedneme si.

„Proto se tak snaží najít něco nového,“ pokračuje zebra, „v momentu, kdy se něco takového najde, představivost se rozšíří, a to je něco úžasného.“

Z dálky se k nám začne blížit autobus, zebra ke mně otočí hlavu.

„Bylo mi ctí, člověče,“ řekne a pomalu mě obejme. Je cítit koninou, salámem a cigaretami, a jde z ní neuvěřitelné teplo, z toho velkého pruhovaného břicha. Mezitím autobus zastaví na zastávce, všimnu si, že za volantem nikdo nesedí a že většina cestujících jsou lvi nebo lvice.

„Děkuji za čaj,“ řekne zebra a nastoupí do autobusu. Najednou vidím, že úplně všichni cestující jsou lvi nebo lvice, ale to už autobus sjíždí ze srážu a mizí v husté mlze.

Vracím se svými vlastními stopami a vrtím hlavou nad řečmi té zebry. Nesmysly. Musí to být tím, že přece jenom vidí ten svět trochu černobíle.

(2023, 1. místo a Cena publika v literární soutěži Bigy)

Klára Kubíčková

Kanárek

„Co chceš dělat až budeš velká?“ zeptá se Anika a nohou v růžové tenisce nakopne oblázek. „Jak moc velká?“ „No velká přece,“ podívá se na mě, jako by si o mně myslela, že jsem slabomyslná, a spustí: „Já bych nechtěla dělat nic. Mít bohatýho, krásnýho chlapa, pár dětí a skleník. A celý dny se budu válet doma a zalívat kytky.“ Ušklíbnu se nad její vizí budoucnosti. „Ty jsi ale hrozně líná. Já bych chtěla pořád něco dělat. Cestovat a tak. A zamilovat se, ale ne tak nudně jako ty.“ Vyplázne na mě uraženě jazyk. „Až budeš ošklivá, stará a sama, občas tě pozvu na návštěvu, neboj,“ poplácá mě po rameni. A já neodolám a strčím do ní, až spadne z naší oblíbené lavičky na molu a celá zmizí v zelené rybníkové vodě. I se svými novými růžovými teniskami. Beztak jimi byla moc posedlá.

Jsou okamžiky v životě, které vám v daný moment nepřijdou vůbec důležité a za dvacet, třicet nebo padesát let si je náhodně vybavíte a shledáte jisté uspokojení v tom, jak do sebe nakonec všechno zapadá. Jste opravdu bystří, pokud vám došlo, že tohle byl jeden z nich. To, co jsme ten den řekly, se vyplnilo. Cestovala jsem po celém světě. Snědla jsem tolik zmrzliny, vypila tolik kávy a vykouřila tolik cigaret, že se divím, že ještě žiju. A v malé italské vesničce jsem potkala muže jménem R. Šíleně jsem se zamilovala a potom po necelých dvou letech vztahu mnohem víc šíleně oplakala jeho smrt. Kvůli motorce. Aspoň nudné to tedy rozhodně nebylo.

Ošklivá jsem byla trochu vždycky a stáří a samota už přišly ruku v ruce. Začala jsem plést. Hlavně svetry. Se vzorem velbloudů, to je totiž moje nejoblíbenější zvíře. Ti se ale nikdy nepovedou a vypadají spíš jako koně s nalomenou páteří. Ale to nevadí, jsem svým způsobem šťastná a za den stihnu tolik věcí, tolik myšlenek. Jenom na záchod už musím dobíhat a trvá mi dlouho, než dojdu od gauče k ledničce a zpět. A Anika, moje sestra, má taky všechno, co chtěla. Až na ty růžové tenisky, které tenkrát tolik oplakala. Po její koupeli získaly spíš světle hnědý odstín.

Ted' sedím vedle ní na zemi ve skleníku, který mají za domem. Možná, že výraz kýčovitý zámeček by byl lepší. Její manžel nám vaří čaj, který bude mít jako vždy až moc velkou koncentraci cukru. A Anika ho mlčky vypije, i když nikdy nesladila. „Dejte si. Zuzu tobě jsem to osladil trochu míň, aby ti zase nebylo špatně, jo?“ Zuzu. V duchu se uchechtnu. Nikdy mě neoslovil Zuzano, vždyť touhle směšnou a v situacích, kdy se mu to hodilo, i ponižující přezdívkou. *Ale tomu ty přece nerozumíš, Zuzu. To bych na tvém místě nedělal, Zuzu. Ona je Zuzu občas taková zmatená, no nemám pravdu?* Poděkuji, on odchází a u toho si brblá něco o protékání kohoutku.

Nalijeme si čaj. Anika nemluví, hledí nahoru, na ten poslední kousek nebe, který ještě zbyl mezi vší tou zelení. Na sobě má žluté šaty, a třebaže z jejích úst nevychází slova, když hodně napnu uši, uslyším, jak si brouká Lithium od Nirvany. Šálek v jejích dlaních se malinko chvěje. V té chvíli mi neskutečně připomene Viléma. Vilém byl náš kanárek. Byl to malinký, křiklavě žlutý ptáček, který se rád nechával hladit po hlavě a bydlel v kleci na mém psacím stole. Měl jen tu klíčku a hračku spletenou ze zbytku provazu, ale byl spokojený. A pak jsem to pokazila. Kanárek hopkající po koberci, parné léto a otevřené okno kvůli zoufalé touze po trochu chladného vánku. Uletěl. Ale nebojte, táta ho chytil na plotu naší zahrady, než jsem mu stihla začít strojit smuteční obřad. Vilém byl zase doma, ale jeho štěstí vymizelo. Začal nesnášet svoje malé vězení, protože až teď si uvědomil, že jím vždycky bylo. Rozkladal svoji hračku, a když jsme ho pustili z klece, vrátil se zas a znovu do okenního skla v marné snaze dostat se ven. To ho jednoho dne stálo život. „Zbláznil se chudáček,“ říkala máma. Ale kdepak. Dokud nepoznal opravdovou svobodu, nic mu nechybělo, a ano, byl vězeň, ale spokojený vězeň. Nicnedělání a plný žaludek mu asi už nestačily ke štěstí.

„Mohla bys jít bydlet ke mně, víš?“ Ta otázka ze mě vypadla tak náhle, že to i mě překvapilo. Anika se zasmála nakřáplým hlasem. „Mám všechno, Zuzu.“ Z jejích úst mi to oslovení nevadilo, ani v nejmenším. „Co myslíš?“ zeptala jsem se, i když jsem to moc dobře věděla. „Skleník, děti, bohatý manžel,“ mávla rukou do prázdna. „A co, že nemůžu nikam chodit a děti se odstěhovaly? Však se tu mám tak dobře. Máme nový mýdlo. V koupelně. Levandulový, všimla sis?“ „Myslím, že jsem je tam zahlédla, ano.“

S tou větou jsem se zvedla, nechala sestru ve skleníku a odjela prvním vlakem. To byl náš poslední rozhovor. Zemřela snad žalem o týden později, chudinka princezna se údajně zbláznila ve svém skleníkovém království. A já se doma pustila do dalšího svetru s velbloudy. Je to ironie, nemyslíte? To já bych měla být ta nešťastná. Ale v televizi dávají moji oblíbenou reality show a na sporáku mám zbytek těstovin se sýrem z oběda. A vůbec, ta největší ironie ze všech je, že to mýdlo bylo jahodové, ne levandulové.

(2023, 2. místo v literární soutěži Bigy)